



Βρυξέλλες, 12.5.2023
COM(2023) 249 final

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ**

σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας 2014/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη συγκρισιμότητα των τελών που συνδέονται με λογαριασμούς πληρωμών, την αλλαγή λογαριασμού πληρωμών και την πρόσβαση σε λογαριασμούς πληρωμών με βασικά χαρακτηριστικά

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
2. ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΤΕΛΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΙ ΜΕ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥΣ ΠΛΗΡΩΜΩΝ	4
3. ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥΣ ΠΛΗΡΩΜΩΝ	5
3.1. Πρόσβαση χωρίς διακρίσεις σε λογαριασμούς πληρωμών	5
3.2. Πρόσβαση σε ΡΑΒF	6
3.3. Κατάλογος υπηρεσιών	12
4. ΑΛΛΑΓΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΠΛΗΡΩΜΩΝ	13
5. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΙΘΑΝΩΝ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΜΕΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΑΓΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ	15
5.1. Σκοπιμότητα επέκτασης της υπηρεσίας αλλαγής λογαριασμού του άρθρου 10 στη διασυνοριακή αλλαγή λογαριασμού	15
5.2. Σκοπιμότητα ενός πλαισίου για τον αυτόματο αναπροσανατολισμό των πληρωμών ...	16
5.3. Εκτίμηση του κόστους και του οφέλους της εφαρμογής της πλήρους φορητότητας των αριθμών λογαριασμών πληρωμών σε ολόκληρη την ΕΕ	16
6. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΣ ΤΑ ΕΥΑΛΩΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΥΠΕΡΧΡΕΩΣΗ	18
7. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΒΕΛΤΙΣΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΤΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΛΗΡΩΜΩΝ	19
8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ	20

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ

ΚΕΧ	Καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες
ΚΕΧ/ΧΤ	Καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας
AMLD	Οδηγία για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες [οδηγία (ΕΕ) 2015/849] ¹
BIC	Κωδικός αναγνώρισης τράπεζας
EAT	Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών
FID	Δελτίο πληροφόρησης περί τελών
IBAN	Διεθνής αριθμός τραπεζικού λογαριασμού
PAD	Οδηγία για τους λογαριασμούς πληρωμών (οδηγία 2014/92/ΕΕ) ²
PABF	Λογαριασμός πληρωμών με βασικά χαρακτηριστικά
ΠΥΠ	Πάροχος υπηρεσιών πληρωμών

¹ Οδηγία (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και την κατάργηση της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ L 141 της 5.6.2015, σ. 73).

² Οδηγία 2014/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 2014, για τη συγκρισιμότητα των τελών που συνδέονται με λογαριασμούς πληρωμών, την αλλαγή λογαριασμού πληρωμών και την πρόσβαση σε λογαριασμούς πληρωμών με βασικά χαρακτηριστικά (ΕΕ L 257 της 28.8.2014, σ. 214).

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η οδηγία για τους λογαριασμούς πληρωμών (στο εξής: «PAD» ή «οδηγία») εκδόθηκε στις 23 Ιουλίου 2014 στο πλαίσιο των προσπαθειών της ΕΕ να ενισχυθεί η διαφάνεια και η συγκρισιμότητα των τελών που χρεώνονται στους καταναλωτές για τους λογαριασμούς πληρωμών τους· την αλλαγή λογαριασμών πληρωμών· καθώς και το άνοιγμα και τη χρήση PABF στην ΕΕ.

Η PAD άρχισε να ισχύει στις 17 Σεπτεμβρίου 2014. Τα εκτελεστικά τεχνικά πρότυπα και τα ρυθμιστικά τεχνικά πρότυπα³ για την εφαρμογή των απαιτήσεων διαφάνειας της οδηγίας τέθηκαν σε εφαρμογή τον Οκτώβριο του 2018.

Τα κράτη μέλη είχαν προθεσμία έως τις 18 Σεπτεμβρίου 2016 για να μεταφέρουν στο εθνικό τους δίκαιο και να δημοσιεύσουν τις νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που είναι αναγκαίες για τη συμμόρφωσή τους προς την οδηγία. Ωστόσο, μόνο 9 κράτη μέλη⁴ είχαν δηλώσει πλήρη μεταφορά εντός της προθεσμίας (ή λίγο αργότερα). Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κίνησε διαδικασίες επί παραβάσει κατά των υπόλοιπων 18 κρατών μελών για μη κοινοποίηση της μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο. Όλες αυτές οι διαδικασίες επί παραβάσει για μη κοινοποίηση περατώθηκαν αφού τα κράτη μέλη ενημέρωσαν την Επιτροπή ότι είχαν ολοκληρώσει τη μεταφορά στο εθνικό τους δίκαιο (και η Επιτροπή αξιολόγησε και επιβεβαίωσε την εν λόγω μεταφορά). Η Επιτροπή δεν έχει κινήσει ακόμα διαδικασίες επί παραβάσει για μη συμμόρφωση με την PAD.

Η παρούσα έκθεση εγκρίθηκε ως απάντηση στο άρθρο 28 της οδηγίας, το οποίο απαιτεί από την Επιτροπή να υποβάλει έκθεση σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας έως τις 18 Σεπτεμβρίου 2019. Η έκδοση της έκθεσης καθυστέρησε λόγω της ανάγκης να διασφαλιστεί ότι η οδηγία είχε τεθεί σε εφαρμογή για ορισμένο χρονικό διάστημα. Παράλληλα, η Επιτροπή ενέκρινε την έκθεση που απαιτείται από το άρθρο 27 της οδηγίας (έκθεση του άρθρου 27).

Η Επιτροπή δρομολόγησε δύο μελέτες για την υποστήριξη της παρούσας έκθεσης. Η πρώτη μελέτη (η μελέτη Deloitte 1⁵) αξιολογεί την οδηγία και παρέχει στοιχεία για την αξιολόγηση της εφαρμογής της οδηγίας. Κάλυψε 16 κράτη μέλη⁶. Η δεύτερη μελέτη (η μελέτη Deloitte

³ «Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2018/32 της Επιτροπής, της 28ης Σεπτεμβρίου 2017, για τη συμπλήρωση της οδηγίας 2014/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τα ρυθμιστικά τεχνικά πρότυπα για την τυποποιημένη ορολογία της Ένωσης σχετικά με τις πλέον αντιπροσωπευτικές υπηρεσίες που συνδέονται με λογαριασμό πληρωμών (ΕΕ L 6 της 11.1.2018, σ. 3)»· «εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2018/34 της Επιτροπής, της 28ης Σεπτεμβρίου 2017, για τον καθορισμό εκτελεστικών τεχνικών προτύπων σχετικά με την τυποποιημένη μορφή παρουσίασης του δελτίου πληροφόρησης περί τελών και το κοινό σύμβολό του σύμφωνα με την οδηγία 2014/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 6 της 11.1.2018, σ. 37)»· «εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2018/33 της Επιτροπής, της 28ης Σεπτεμβρίου 2017, για τον καθορισμό εκτελεστικών τεχνικών προτύπων σχετικά με την τυποποιημένη μορφή παρουσίασης της δήλωσης τελών και το κοινό της σύμβολο σύμφωνα με την οδηγία 2014/92/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 6 της 11.1.2018, σ. 26)».

⁴ Όλες οι αναφορές της παρούσας έκθεσης στα κράτη μέλη αφορούν τα 27 κράτη μέλη της ΕΕ.

⁵ Deloitte, *Study on the Payment Accounts Market*, 2020 [Μελέτη για την αγορά των λογαριασμών πληρωμών, 2020], <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/0854f727-6117-11eb-8146-01aa75ed71a1/language-en>.

⁶ Βέλγιο, Βουλγαρία, Τσεχία, Γερμανία, Ιρλανδία, Ελλάδα, Ισπανία, Γαλλία, Ιταλία, Λετονία, Λουξεμβούργο, Ουγγαρία,

Κάτω Χώρες, Πολωνία, Φινλανδία και Σουηδία.

27) αξιολογεί πιθανά νέα εργαλεία για τη διευκόλυνση της διασυνοριακής αλλαγής λογαριασμού και χρησιμεύει ως βάση για το κεφάλαιο 5, στο οποίο αξιολογούνται πιθανά πρόσθετα μέτρα για τη διευκόλυνση της αλλαγής λογαριασμού. Επίσης, τα κράτη μέλη παρέιχαν σημαντικά δεδομένα/στοιχεία για την παρούσα έκθεση. Ωστόσο, η Επιτροπή αντιμετώπισε ορισμένες δυσκολίες κατά την εκπόνηση της παρούσας έκθεσης, ιδίως την έλλειψη διαθέσιμων και συγκρίσιμων δεδομένων. Στόχος της PAD είναι η προώθηση της ενιαίας αγοράς λιανικών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και ιδίως των λογαριασμών πληρωμών. Η οδηγία αποσκοπούσε στην επίτευξη αυτού του στόχου με 1) τη δημιουργία διαφάνειας και τη διασφάλιση της συγκρισιμότητας των τελών των λογαριασμών πληρωμών· 2) τη διασφάλιση της πρόσβασης των καταναλωτών σε λογαριασμούς πληρωμών (με βασικά χαρακτηριστικά) και 3) τη διευκόλυνση της αλλαγής λογαριασμών πληρωμών. Στα ακόλουθα κεφάλαια αξιολογούνται η εφαρμογή της οδηγίας καθώς και τα πρόσθετα στοιχεία που απαιτούνται με βάση το άρθρο 28.

2. ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΚΡΙΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΤΕΛΩΝ ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΙ ΜΕ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥΣ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Το άρθρο 7 της οδηγίας απαιτεί από τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν τη δωρεάν πρόσβαση των καταναλωτών σε έναν τουλάχιστον δικτυακό τόπο σύγκρισης τελών. Στο άρθρο 7 παράγραφος 3 παρατίθεται κατάλογος των απαιτήσεων, με βάση τις οποίες ο δικτυακός τόπος σύγκρισης πρέπει να λειτουργεί με ανεξάρτητο τρόπο· να αναφέρει την ταυτότητα του ιδιοκτήτη του δικτυακού τόπου· να ορίζει σαφή και αντικειμενικά κριτήρια επί των οποίων θα βασίζεται η σύγκριση· να χρησιμοποιεί απλή και σαφή γλώσσα· να είναι επικαιροποιημένος· να καλύπτει σημαντικό τμήμα της αγοράς· και να παρέχει αποτελεσματική διαδικασία για την αναφορά της εσφαλμένης πληροφόρησης σχετικά με τα δημοσιοποιούμενα τέλη.

Αφού ζητήθηκε η γνώμη των κρατών μελών μέσω της αρμόδιας ομάδας εμπειρογνομώνων (GEGREFS), η Επιτροπή έχει τη συνολική εντύπωση ότι οι απαιτήσεις που απαριθμούνται επί του παρόντος στο άρθρο 7 παράγραφος 3 της οδηγίας είναι επαρκείς και ότι δεν υπάρχει επείγουσα ανάγκη τροποποίησης του καταλόγου. Ωστόσο, στη μελέτη Deloitte 1 επισημαίνεται —με βάση την επανεξέταση των προσδιορισμένων δικτυακών τόπων που συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις της οδηγίας— ότι οι ακόλουθες δύο απαιτήσεις που απαριθμούνται στην παράγραφο 3 δεν είναι πλήρως αποδοτικές: 1) η απαίτηση ορισμού των αντικειμενικών κριτηρίων για τη σύγκριση· και 2) η απαίτηση αναφοράς της εσφαλμένης πληροφόρησης σχετικά με τα δημοσιοποιούμενα τέλη. Επιπλέον, οι πληροφορίες σχετικά με την τελευταία επικαιροποίηση ενός δικτυακού τόπου έχουν δημιουργήσει προβλήματα. Παρά ταύτα, τα ζητήματα που επισημάνθηκαν στη μελέτη Deloitte 1 αφορούν περισσότερο την επιχειρησιακή πτυχή του δικτυακού τόπου παρά τον ίδιο τον κατάλογο. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί στενά την κατάσταση για να διασφαλίσει ότι οι συμμορφούμενοι δικτυακοί τόποι των κρατών μελών πράγματι συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις που ορίζονται στο άρθρο 7 παράγραφος 3 της οδηγίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 28 παράγραφος 3 της οδηγίας, στην έκθεση πρέπει να γίνεται εκτίμηση του αν υπάρχει ανάγκη για διαπίστευση δικτυακών τόπων σύγκρισης. Η γενική αίσθηση

⁷ Deloitte, *Study on tools designed to facilitate switching and cross-border opening of payment account on the EU payment accounts market*, 2021 [Μελέτη σχετικά με τα εργαλεία που έχουν σχεδιαστεί για τη διευκόλυνση της αλλαγής λογαριασμού και του διασυνοριακού ανοίγματος λογαριασμών πληρωμών στην αγορά λογαριασμών πληρωμών της ΕΕ], <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/70d1fcb7-f338-11eb-aeb9-01aa75ed71a1>.

μεταξύ των κρατών μελών ήταν ότι αυτό δεν θα προσέδιδε μεγάλη αξία, κυρίως επειδή οι τρέχοντες συμμορφούμενοι πίνακες σύγκρισης είναι δημόσιοι και, συνεπώς, εγγενώς αξιόπιστοι. Επιπλέον, η διαδικασία πιστοποίησης θα ήταν δαπανηρή και χρονοβόρα. Στα περισσότερα κράτη μέλη δεν έχουν καταγραφεί προβλήματα με τον δικτυακό τόπο σύγκρισης και συνεπώς δεν υπάρχει ανάγκη τροποποίησης του τρέχοντος συστήματος.

Όσον αφορά τα μέτρα σχετικά με τις «προσφορές πακέτων», το άρθρο 4 σχετικά με το FID, το άρθρο 5 σχετικά με τη δήλωση των τελών και το άρθρο 8 αναφέρονται στην έννοια των πακέτων. Στη μελέτη Deloitte 1 διαπιστώθηκε, με βάση τα συλλεχθέντα στοιχεία, ότι τα ενδιαφερόμενα μέρη ερμήνευσαν το «πακέτο» με δύο διακριτούς και διαφορετικούς τρόπους: είτε i) ως συνδυασμό λογαριασμού πληρωμών με τις διάφορες υπηρεσίες που συνδέονται με αυτόν και επιτρέπουν τη χρήση του (π.χ. κάρτα ή υπερανάληψη)· είτε ii) ως συνδυασμό λογαριασμού πληρωμών με άλλα είδη χρηματοοικονομικών προϊόντων (π.χ. ασφαλίσεις και στεγαστικά δάνεια). Στο πλαίσιο αυτό, 16 κράτη μέλη (BE, BG, DE, IE, ES, IT, LV, LU, HU, MT, NL, PL, PT, RO, SI και SK) εξέφρασαν την υποστήριξή τους όσον αφορά την ιδέα της εισαγωγής ορισμού για τον όρο «πακέτο» στην οδηγία προκειμένου να αποσαφηνιστεί περισσότερο (ιδίως σε περιπτώσεις δέσμευσης και ομαδοποίησης). Ωστόσο, ορισμένα άλλα κράτη μέλη διατύπωσαν επιφυλάξεις για μια τέτοια προσέγγιση, υποστηρίζοντας ότι ο όρος είναι ήδη αρκετά σαφής και ότι θα ήταν πιο λογικό να αντιμετωπιστεί το ζήτημα στο άρθρο 4 της οδηγίας. Στο πλαίσιο αυτό, όσον αφορά το άρθρο 4 σχετικά με το FID, σε ορισμένες περιπτώσεις το τμήμα του FID που αφορά τα «πακέτα υπηρεσιών» μπορεί να είναι υπερβολικά εκτενές. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι ορισμένες τράπεζες αναφέρουν διάφορα πακέτα στο FID τους, με αποτέλεσμα το FID να είναι πολυσέλιδο, ματαιώνοντας μ' αυτόν τον τρόπο τον σκοπό της ύπαρξης ενός σύντομου, αυτόνομου FID. Επομένως, πιστεύουν ότι τυχόν αλλαγές στην έννοια των πακέτων θα πρέπει να επικεντρωθούν στο άρθρο 4. Γενικότερα, όσον αφορά το άρθρο 4, μια ακούσια συνέπεια ήταν η επικάλυψη εγγράφων σχετικά με το ύψος των τελών των λογαριασμών πληρωμών στα κράτη μέλη στα οποία υπήρχαν ήδη έγγραφα με τις ίδιες πληροφορίες. Πράγματι, με βάση τις παρατηρήσεις των κρατών μελών, η σημαντικότερη ακούσια συνέπεια αυτού ήταν η επικάλυψη εγγράφων σχετικά με το ύψος των τελών των λογαριασμών πληρωμών στα κράτη μέλη στα οποία υπήρχαν ήδη έγγραφα με τις ίδιες πληροφορίες. Η Επιτροπή έλαβε δεόντως υπόψη αυτά τα ζητήματα και θα λάβει υπόψη τις προτάσεις που έλαβε κατά την ενδεχόμενη αναθεώρηση της οδηγίας.

3. ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥΣ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

3.1. Πρόσβαση χωρίς διακρίσεις σε λογαριασμούς πληρωμών

Σύμφωνα με το άρθρο 15 της οδηγίας, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίζουν ότι τα πιστωτικά ιδρύματα δεν προβαίνουν σε διακρίσεις σε βάρος των καταναλωτών που διαμένουν νόμιμα στην ΕΕ λόγω της ιθαγένειάς τους ή του τόπου διαμονής τους (ή για οποιονδήποτε άλλο λόγο αναφέρεται στο άρθρο 21 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης), όταν οι εν λόγω καταναλωτές υποβάλλουν αίτηση για λογαριασμό πληρωμών ή έχουν πρόσβαση σε αυτόν εντός της ΕΕ. Το άρθρο 15 ορίζει επίσης ότι οι προϋποθέσεις για την κατοχή ΡΑΒΦ δεν πρέπει να επιφέρουν κανενός είδους διακρίσεις.

Τα κράτη μέλη είτε έχουν μεταφέρει ειδικά τη διάταξη για την απαγόρευση των διακρίσεων είτε έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι το σημείο αυτό καλύπτεται ήδη από την ισχύουσα νομοθεσία τους. Ωστόσο, λίγα μόνο κράτη μέλη έχουν ενσωματώσει την αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων στο εθνικό τους δίκαιο, ώστε όχι μόνο να καλύπτουν την

πρόσβαση σε λογαριασμούς πληρωμών, αλλά και να καλύπτουν ειδικότερα τις ισχύουσες προϋποθέσεις.

Παρά τον κανόνα αυτόν, η πρόσβαση σε λογαριασμούς πληρωμών ενδεχομένως να εξακολουθεί να διαφέρει για τους καταναλωτές διαφορετικής ιθαγένειας ή διαφορετικού τόπου διαμονής. Για παράδειγμα, η απαίτηση προσκόμισης ειδικού εθνικού εγγράφου ταυτότητας μπορεί να επηρεάζει διαφορετικά τους καταναλωτές από άλλα κράτη μέλη. Όπως προκύπτει από τη μελέτη Deloitte 1 και από τις καταγγελίες που έλαβε η Επιτροπή, μπορεί επίσης να υπάρχουν δυσκολίες όσον αφορά το διασυνοριακό άνοιγμα λογαριασμών πληρωμών, ιδίως όσον αφορά το διασυνοριακό ηλεκτρονικό άνοιγμα, το οποίο μερικές φορές δεν είναι διαθέσιμο σε καταναλωτές από άλλα κράτη μέλη⁸. Επίσης, η Επιτροπή έχει λάβει καταγγελίες σχετικά με διαφορετικά επίπεδα τελών για τους μη μόνιμους κατοίκους στο κράτος μέλος. Η επιβολή υψηλότερων τελών για τους PABF για τους μη μόνιμους κατοίκους συνιστά διάκριση εάν τα πρόσθετα τέλη δεν βασίζονται σε αντικειμενικά αιτιολογημένες δαπάνες.

Αυτές οι διαφορετικές απαιτήσεις ενδέχεται όχι μόνο να οδηγήσουν σε διαφορετική μεταχείριση σε πολλές περιπτώσεις, αλλά ενδέχεται επίσης να επηρεάσουν την πρόσβαση σε λογαριασμούς πληρωμών, συμπεριλαμβανομένων των PABF. Οι εν λόγω περιπτώσεις περιγράφονται λεπτομερέστερα στο τμήμα 3.2.

3.2. Πρόσβαση σε PABF

▪ Το δικαίωμα σε PABF

Προκειμένου να ευνοηθεί η χρηματοοικονομική ένταξη, το άρθρο 16 της οδηγίας θεσπίζει το δικαίωμα πρόσβασης σε PABF για όλους τους καταναλωτές που διαμένουν νόμιμα στην ΕΕ. Περιλαμβάνονται οι καταναλωτές χωρίς σταθερή διεύθυνση κατοικίας, οι αιτούντες άσυλο και οι καταναλωτές στους οποίους δεν χορηγήθηκε άδεια διαμονής, αλλά των οποίων η απέλαση είναι αδύνατη για νομικούς ή πραγματικούς λόγους⁹. Το άρθρο 16 παράγραφος 1 απαιτεί από τα κράτη μέλη να εξασφαλίζουν ότι οι PABF προσφέρονται στους καταναλωτές είτε από όλα τα πιστωτικά ιδρύματα είτε από επαρκή αριθμό πιστωτικών ιδρυμάτων για να εξασφαλιστεί η πρόσβαση σε αυτούς όλων των καταναλωτών στην επικράτειά τους.

Το εν λόγω δικαίωμα σε PABF έχει μεταφερθεί από τα κράτη μέλη στην εθνική τους νομοθεσία. Στα περισσότερα κράτη μέλη, ο PABF προσφέρεται ως χωριστό προϊόν διαφορετικό από έναν τυπικό λογαριασμό πληρωμών. Ωστόσο, σε ορισμένα κράτη μέλη¹⁰, (ορισμένα ή όλα) τα πιστωτικά ιδρύματα δεν προσφέρουν έναν PABF ως χωριστό προϊόν, αλλά προτιμούν να προσφέρουν έναν τυπικό λογαριασμό σε όλους τους καταναλωτές.

⁸ Σύμφωνα με τη μελέτη Deloitte 1, ορισμένες τράπεζες θεωρούν ότι δεν είναι σε θέση να εκπληρώσουν τις απαιτήσεις τους όσον αφορά θέματα ΚΕΧ/ΧΤ ή να αντιμετωπίσουν το απαιτούμενο επίπεδο πολυπλοκότητας ή κόστους.

⁹ Το εν λόγω δικαίωμα σε PABF αποτέλεσε κρίσιμο μέσο για τη διασφάλιση της χρηματοοικονομικής ένταξης των Ουκρανών προσφύγων. Μόλις οι Ουκρανοί πρόσφυγες έλαβαν την προσωρινή προστασία, είχαν το δικαίωμα πρόσβασης σε PABF.

¹⁰ Σύμφωνα με τη μελέτη Deloitte 1, σε πέντε κράτη μέλη δεν υπάρχει διάκριση μεταξύ τυπικών λογαριασμών πληρωμών και λογαριασμών πληρωμών με βασικά χαρακτηριστικά (για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. σχήμα 31).

Τα περισσότερα κράτη μέλη απαιτούν από όλα τα πιστωτικά ιδρύματα που προσφέρουν λογαριασμούς πληρωμών να προσφέρουν PABF, αλλά μερικά κράτη μέλη¹¹ απαιτούν από μερικά μόνο πιστωτικά ιδρύματα που πληρούν ορισμένα κριτήρια να προσφέρουν PABF. Ωστόσο, τα εν λόγω υπόχρεα πιστωτικά ιδρύματα παρέχουν γενικά ευρεία πρόσβαση. Επιπλέον, άλλοι πάροχοι υπηρεσιών πληρωμών προσφέρουν επίσης PABF σε ορισμένα κράτη μέλη.

Επομένως, οι κλαδικές οργανώσεις και οι οργανώσεις καταναλωτών συμφωνούν σε μεγάλο βαθμό ότι οι καταναλωτές στη χώρα τους έχουν επαρκή πρόσβαση σε PABF¹².

Το άρθρο 16 προβλέπει ορισμένες (πιθανές) παρεκκλίσεις από αυτό το δικαίωμα σε PABF. Στην πράξη, η σημαντικότερη παρέκκλιση αφορά την ΚΕΧ. Το άρθρο 16 παράγραφος 4 της PAD απαιτεί από τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν ότι τα πιστωτικά ιδρύματα απορρίπτουν αίτηση εάν το άνοιγμα λογαριασμού θα είχε ως αποτέλεσμα την παράβαση των διατάξεων σχετικά με την πρόληψη της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και την αντιμετώπιση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας που περιέχονται στην οδηγία 2005/60/ΕΚ¹³. Τούτο μπορεί να έρθει σε σύγκρουση με το δικαίωμα σε PABF και η αλληλεπίδραση ενδέχεται να μην είναι απολύτως σαφής. Η αιτιολογική σκέψη 34 της PAD τονίζει ότι οι κανόνες για την ΚΕΧ δεν θα πρέπει να χρησιμοποιούνται ως πρόφαση για την απόρριψη πελατών λιγότερο ελκυστικών από εμπορική άποψη. Επί του παρόντος δεν υπάρχει άλλη γενική καθοδήγηση σε επίπεδο ΕΕ σχετικά με τις διασυνδέσεις μεταξύ των διαφόρων κανόνων.

Διαπιστώθηκαν δυσκολίες όσον αφορά το άνοιγμα PABF, ιδίως στους ακόλουθους τομείς.

- 1) Έλλειψη ειδικών εγγράφων ταυτότητας: δυσκολίες στο άνοιγμα PABF λόγω έλλειψης ειδικών εγγράφων ταυτότητας έχουν εντοπιστεί σε αρκετές εκθέσεις¹⁴ και έχουν επίσης αποτελέσει αντικείμενο καταγγελιών από το ευρύ κοινό προς την Επιτροπή. Η επαλήθευση της ταυτότητας του πελάτη που απαιτείται από τις οδηγίες ΚΕΧ/ΧΤ πραγματοποιείται γενικά βάσει εγγράφων ταυτότητας. Η απαίτηση κατοχής τυποποιημένου εγγράφου ταυτοποίησης που έχει εκδοθεί από το κράτος μέλος μπορεί να δημιουργήσει ιδιαίτερες δυσκολίες όχι μόνο για τους αιτούντες άσυλο και τους πρόσφυγες, αλλά και (ανάλογα με τη συγκεκριμένη απαίτηση) για τους υπηκόους

¹¹ Κράτη μέλη στα οποία μόνο ορισμένα πιστωτικά ιδρύματα προσφέρουν PABF: Ελλάδα, Κροατία, Κύπρος, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Κάτω Χώρες, Σλοβακία (για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. την έκθεση του άρθρου 27).

¹² Το 100 % των κλαδικών οργανώσεων και το 70 % των οργανώσεων καταναλωτών συμφώνησαν ότι όλοι οι καταναλωτές στη χώρα τους έχουν πρόσβαση σε PABF (για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. σχήμα 5, παράρτημα Δ της μελέτης Deloitte 1).

¹³ Η οδηγία (ΕΚ) 2005/60 έχει πλέον καταργηθεί και αντικατασταθεί με την οδηγία (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, σχετικά με την πρόληψη της χρηματοδότησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και την κατάργηση της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ L 141 της 5.6.2015, σ. 73) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex%3A32015L0849>.

¹⁴ Μελέτη Deloitte 1, γνωμοδότηση της EAT σχετικά με τους αιτούντες άσυλο, έκθεση της EAT σχετικά με τις καταναλωτικές τάσεις 2021 [EBA Consumer Trend Report \(europa.eu\)](https://www.eba.europa.eu/en/press-communications/press-releases/2021/01).

άλλων κρατών μελών. Αυτό το ζήτημα έχει ήδη εξεταστεί εν μέρει στη γνωμοδότηση της EAT σχετικά με την εφαρμογή μέτρων δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη σε πελάτες που ζητούν άσυλο από χώρες εκτός ΕΕ ή εδάφη υψηλότερου κινδύνου και στη δήλωση σχετικά με τη «χρηματοοικονομική ένταξη στο πλαίσιο του πολέμου στην Ουκρανία» που εξέδωσε η EAT τον Απρίλιο του 2022¹⁵. Επιπλέον, οι άστεγοι αντιμετωπίζουν ορισμένες φορές δυσκολίες στο άνοιγμα λογαριασμού πληρωμών (π.χ. όταν τους ζητείται να δηλώσουν διεύθυνση).

- 2) Διασυνοριακή πρόσβαση σε λογαριασμούς πληρωμών: δυσκολίες όσον αφορά το άνοιγμα PABF σε άλλο κράτος μέλος (μεταξύ άλλων, ηλεκτρονικά) αναφέρθηκαν επίσης στη μελέτη Deloitte 1 και έχουν αποτελέσει αντικείμενο καταγγελιών από το ευρύ κοινό στην Επιτροπή. Οι αιτίες γι' αυτό μπορεί να είναι διαφορετικές. Για παράδειγμα, οι δυσκολίες αυτές μπορεί να οφείλονται στην έλλειψη ειδικών εγγράφων ή στην ανάγκη απόδειξης πραγματικού συμφέροντος, αλλά μπορεί επίσης να συνδέονται με λόγους ΚΕΧ/ΧΤ, δεδομένου ότι το άνοιγμα λογαριασμού πληρωμών σε άλλο κράτος μέλος μπορεί να θεωρηθεί ασυνήθιστη κατάσταση που συνεπάγεται δυνητικά υψηλότερο κίνδυνο κατά την εκτίμηση κινδύνων ΚΕΧ/ΧΤ¹⁶.
- 3) Πρακτικές ελαχιστοποίησης των κινδύνων για λόγους ΚΕΧ: δυσκολίες όσον αφορά το άνοιγμα PABF ανέκυσαν επίσης λόγω των πρακτικών ελαχιστοποίησης των κινδύνων που εφαρμόζουν τα πιστωτικά ιδρύματα [δηλαδή όταν αποφασίζουν να μην ανοίξουν (ή να κλείσουν) λογαριασμούς πληρωμών σε συγκεκριμένες κατηγορίες πελατών, επειδή παρουσιάζουν υψηλότερο κίνδυνο νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας]. Όπως αναφέρεται στη γνωμοδότηση της EAT σχετικά με την ελαχιστοποίηση των κινδύνων¹⁷, η ελαχιστοποίηση των κινδύνων μπορεί να αφορά ιδιαίτερα τους καταναλωτές που έχουν δεσμούς με συγκεκριμένες (υψηλού κινδύνου) χώρες εκτός ΕΕ και τα πολιτικώς εκτεθειμένα πρόσωπα. Η Επιτροπή έχει επίσης λάβει καταγγελίες σχετικά με αυτό το θέμα.
- 4) Πρακτικές ελαχιστοποίησης των κινδύνων λόγω του αμερικανικού νόμου περί φορολογικής συμμόρφωσης αλλοδαπών λογαριασμών (FATCA): δυσκολίες αντιμετώπισαν επίσης οι καταναλωτές με διπλή ιθαγένεια ΕΕ/ΗΠΑ, οι οποίοι έχουν υποβάλει αναφορές στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και καταγγελία στην Επιτροπή. Όπως ανέφερε η EAT στη γνωμοδότησή της σχετικά με την ελαχιστοποίηση των κινδύνων, ορισμένα πιστωτικά ιδρύματα ενδέχεται να έχουν αποφασίσει να μην παρέχουν λογαριασμούς πληρωμών σε υπηκόους των ΗΠΑ λόγω των υποχρεώσεων και των πιθανών κυρώσεων βάσει του FATCA.

¹⁵ [EBA-Op-2016-07 \(Opinion on Customer Due Diligence on Asylum Seekers\).pdf \(europa.eu\)](#) [Γνωμοδότηση σχετικά με τη δέουσα επιμέλεια ως προς τον πελάτη για τους αιτούντες άσυλο] και

[EBA calls on financial institutions and supervisors to provide access to the EU's financial system](#) [Η EAT καλεί τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και τις εποπτικές αρχές να παρέχουν πρόσβαση στο χρηματοπιστωτικό σύστημα της ΕΕ] [European Banking Authority \(europa.eu\)](#) [Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών].

¹⁶ Βλ. παράρτημα II της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας. Το παράρτημα αυτό περιλαμβάνει ενδεικτικό κατάλογο των παραγόντων και των τύπων αποδεικτικών στοιχείων ως προς την ύπαρξη δυνητικά υψηλότερου κινδύνου, που αναφέρονται στο άρθρο 18 παράγραφος 3 της εν λόγω οδηγίας.

¹⁷ [EBA Opinion and annexed report on de-risking.pdf \(europa.eu\)](#) [Γνωμοδότηση της EAT και συνημμένη έκθεση για την ελαχιστοποίηση των κινδύνων].

Η ΕΑΤ έχει ήδη παράσχει κάποια καθοδήγηση που μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπιση της ανεπιθύμητης ελαχιστοποίησης των κινδύνων¹⁸. Ειδικότερα, η ΕΑΤ διευκρίνισε ότι η εφαρμογή μιας προσέγγισης βάσει του κινδύνου δεν απαιτεί από τις επιχειρήσεις να αρνούνται ή να τερματίζουν επιχειρηματικές σχέσεις με ολόκληρες κατηγορίες πελατών που θεωρείται ότι παρουσιάζουν υψηλότερο κίνδυνο νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και χρηματοδότησης της τρομοκρατίας. Συνεπώς, οι αρμόδιες αρχές ορισμένων κρατών μελών έχουν συμπεριλάβει αυτό το στοιχείο στην καθοδήγηση που παρέχουν.

Για να μετριαστεί ο κίνδυνος ελαχιστοποίησης των κινδύνων για λόγους ΚΕΧ, η Επιτροπή πρότεινε ειδικές διατάξεις στη δέση νομοθετικών μέτρων για την ΚΕΧ/ΧΤ που παρουσίασε τον Ιούλιο του 2021¹⁹. Ειδικότερα, για να μπορούν οι εποπτικές αρχές να αξιολογούν αν τα ιδρύματα έχουν διαμορφώσει κατάλληλα τις οικείες πρακτικές δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη, η πρόταση κανονισμού σχετικά με την ΚΕΧ²⁰ περιλαμβάνει την υποχρέωση των ιδρυμάτων που αποφασίζουν να μην συνάψουν επιχειρηματική σχέση με υποψήφιο πελάτη να τηρούν αρχεία με τους λόγους της εν λόγω απόφασης. Επιπλέον, η πρόταση για έκτη οδηγία ΚΕΧ²¹ περιλαμβάνει την απαίτηση οι εποπτικές αρχές ΚΕΧ να συνεργάζονται με τις εποπτικές αρχές που είναι επιφορτισμένες με την εφαρμογή της οδηγίας για τις υπηρεσίες πληρωμών²² και της PAD.

Δυσκολίες στην άσκηση του δικαιώματος σε PABF ενδέχεται επίσης να προκύψουν από το γεγονός ότι, παρά τη γενική υποχρέωση του άρθρου 16 παράγραφος 7 της PAD για άμεση ενημέρωση του καταναλωτή σχετικά με την απόρριψη της αίτησής του και για τους ειδικούς προς τούτο λόγους, αυτό συχνά δεν συμβαίνει λόγω της απαγόρευσης πληροφόρησης που προβλέπουν οι κανόνες για την ΚΕΧ, η οποία παρεκκλίνει από την εν λόγω γενική υποχρέωση.

Άλλες παρεκκλίσεις που προβλέπονται στην PAD περιλαμβάνουν τη δυνατότητα βάσει της οποίας οι καταναλωτές που επιθυμούν να ανοίξουν PABF πρέπει να αποδείξουν το σχετικό συμφέρον τους (άρθρο 16 παράγραφος 2). Μόνο λίγα κράτη μέλη²³ έχουν κάνει χρήση αυτής της δυνατότητας. Αντιθέτως, πολλά κράτη μέλη έχουν κάνει χρήση της δυνατότητας που προβλέπεται στο άρθρο 16 παράγραφος 5 να επιτρέπεται στα πιστωτικά ιδρύματα να απορρίπτουν αίτηση για PABF εάν ο καταναλωτής κατέχει ήδη λογαριασμό πληρωμών σε πιστωτικό ίδρυμα που εδρεύει στην επικράτειά τους.

Επιπλέον, αρκετά κράτη μέλη έχουν κάνει χρήση της δυνατότητας να προσδιορίζουν περιορισμένες και ειδικές πρόσθετες περιπτώσεις στις οποίες οι αιτήσεις μπορούν ή θα πρέπει

¹⁸ [Final Report on Guidelines on revised ML TF Risk Factors.pdf \(europa.eu\)](#) [Τελική έκθεση σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τους αναθεωρημένους παράγοντες κινδύνου ΕΧ/ΧΤ] και [EBA Opinion and annexed report on de-risking.pdf \(europa.eu\)](#) [Γνωμοδότηση της ΕΑΤ και συνημμένη έκθεση σχετικά με την ελαχιστοποίηση των κινδύνων].

¹⁹ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/banking-and-finance/financial-supervision-and-risk-management/anti-money-laundering-and-counterterrorism-financing-terrorism_en.

²⁰ COM(2021) 420 final https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:0a4db7d6-eace-11eb-93a8-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF.

²¹ COM(2021) 423 final https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:05758242-ead6-11eb-93a8-01aa75ed71a1.0001.02/DOC_1&format=PDF.

²² Οδηγία (ΕΕ) 2015/2366 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2015, σχετικά με υπηρεσίες πληρωμών στην εσωτερική αγορά, την τροποποίηση των οδηγιών 2002/65/ΕΚ, 2009/110/ΕΚ και 2013/36/ΕΕ και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 και την κατάργηση της οδηγίας 2007/64/ΕΚ (ΕΕ L 337 της 23.12.2015, σ. 35).

²³ Πέντε κράτη μέλη χρησιμοποίησαν αυτή τη δυνατότητα (βλ. σελίδα 72 της μελέτης Deloitte 1).

να απορρίπτονται —υπό την προϋπόθεση ότι αυτές οι εξαιρέσεις αποσκοπούν στη διευκόλυνση της δωρεάν πρόσβασης σε PABF στο πλαίσιο του μηχανισμού του άρθρου 25 της PAD ή στο να αποφεύγονται οι καταχρήσεις από τους καταναλωτές (άρθρο 16 παράγραφος 6 της PAD). Για παράδειγμα, ορισμένα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει κριτήρια που απαιτούν από τους αιτούντες να προσκομίζουν αποδεικτικά στοιχεία ότι δεν έχουν διαπράξει απάτη ή άλλα ποινικά αδικήματα ή έχουν θεσπίσει εξαίρεση για λόγους εθνικής ασφάλειας. Η δυνατότητα που παρέχει το άρθρο 19 παράγραφος 3 να προσδιορίζονται οι πρόσθετες περιορισμένες και ειδικές περιπτώσεις κατά τις οποίες το πιστωτικό ίδρυμα μπορεί να καταγγείλει μονομερώς σύμβαση-πλαίσιο για PABF έχει χρησιμοποιηθεί από πολλά κράτη μέλη για παρόμοιες (και άλλες) περιπτώσεις (π.χ. για ορισμένα ποινικά αδικήματα εκ προθέσεως ή για εμπορικές δραστηριότητες).

▪ Τα μέσα ετήσια τέλη που εισπράττονται για PABF

Το άρθρο 18 παράγραφος 1 της PAD απαιτεί από τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν ότι τα πιστωτικά ιδρύματα προσφέρουν PABF «δωρεάν ή έναντι καταβολής εύλογου τέλους». Τα κράτη μέλη έχουν εφαρμόσει αυτήν την απαίτηση με διάφορους τρόπους. Ορισμένα κράτη μέλη²⁴ αποφάσισαν ότι ο PABF πρέπει να παρέχεται δωρεάν ή έχουν θέσει σαφή όρια στο τέλος ή έχουν θέσει ακριβείς παραμέτρους για τον υπολογισμό του. Άλλα κράτη μέλη απαιτούν οι λογαριασμοί να προσφέρονται δωρεάν ή έναντι καταβολής εύλογου τέλους, αλλά δεν καθορίζουν περαιτέρω κριτήρια (πέραν των κριτηρίων του άρθρου 18 παράγραφος 3 σχετικά με το τι θα μπορούσε να θεωρηθεί «εύλογο»).

Το επίπεδο των τελών για τους PABF στα διάφορα κράτη μέλη αποκλίνει σημαντικά.²⁵ Μερικές φορές υπάρχει επίσης μεγάλη διαφορά μεταξύ των φθηνότερων και των ακριβότερων προσφορών, ακόμη και εντός του ίδιου κράτους μέλους. Σε σύγκριση με τα τέλη για τους τυπικούς λογαριασμούς πληρωμών²⁶, οι PABF μπορεί γενικά να είναι φθηνότεροι αλλά όχι κατά πολύ.

Ωστόσο, οι κλαδικές οργανώσεις και ορισμένες από τις οργανώσεις των καταναλωτών²⁷ στη μελέτη Deloitte 1 ανέφεραν ότι, γενικά, οι PABF θα ήταν οικονομικά προσιτοί σε όλους.

▪ Εφαρμογή στην πράξη/υιοθέτηση του PABF

²⁴ Εννέα κράτη μέλη (για λεπτομέρειες βλ. τη μελέτη Deloitte 1, σ. 35, πίνακας 5). Βλ. επίσης την έκθεση της EAT σχετικά με τη θεματική αξιολόγηση της διαφάνειας και του επιπέδου των τελών και των χρεώσεων για τα προϊόντα λιανικής τραπεζικής, η οποία δημοσιεύτηκε τον Δεκέμβριο του 2022 ([Report on the thematic review on fees and charges.pdf \(europa.eu\)](#)) [(Έκθεση σχετικά με τη θεματική αξιολόγηση των τελών και των χρεώσεων)].

²⁵ Βλ. σ. 34 της μελέτης Deloitte 1 για λεπτομέρειες σχετικά με τα επίπεδα τελών για τους PABF που προσφέρονται στα επιλεγμένα κράτη μέλη. Τα στοιχεία αυτά παρουσιάζουν διακυμάνσεις μεταξύ μηδέν και άνω των 90 EUR ετησίως.

²⁶ Σύμφωνα με τη μελέτη Deloitte 1, τα τυπικά πάγια τέλη για λογαριασμούς πληρωμών (στα οποία ενδέχεται να χρειαστεί να προστεθούν μεταβλητά τέλη) ενδέχεται να είναι σχετικά υψηλά σε ορισμένα κράτη μέλη (έως και 160 EUR ετησίως), αλλά μπορεί να είναι σχετικά χαμηλά (κάτω των 20 EUR ετησίως) σε άλλα. Ωστόσο, σε αρκετά κράτη μέλη, τουλάχιστον ένα από τα κύρια πιστωτικά ιδρύματα προσφέρει τυπικούς λογαριασμούς με μηδενικά πάγια τέλη. Οι τυπικοί ψηφιακοί λογαριασμοί είναι γενικά δωρεάν. Επιπλέον, σε ορισμένα κράτη μέλη, ενδέχεται επίσης να υπάρχουν μειωμένα τέλη για συγκεκριμένους λογαριασμούς (π.χ. για νέους ή ηλικιωμένους). Τα επίπεδα τελών που χρεώνουν διάφορες τράπεζες σε ορισμένα κράτη μέλη διαφέρουν επίσης σημαντικά. Παρά τους νεοεισερχόμενους στην αγορά, τα τέλη γενικά δεν μειώθηκαν τα τελευταία χρόνια. Βλ. σ. 32 της μελέτης Deloitte 1 για περισσότερες λεπτομέρειες σχετικά με τα επίπεδα τελών για τους τυπικούς λογαριασμούς πληρωμών που προσφέρονται στα επιλεγμένα κράτη μέλη.

²⁷ Το 23 % των οργανώσεων των καταναλωτών διαφώνησε με το γεγονός ότι όλοι θα μπορούσαν να ανοίξουν και να χρησιμοποιήσουν έναν PABF (για λεπτομέρειες βλ. τη μελέτη Deloitte 1, παράρτημα Δ, σχήμα 14).

Όπως προκύπτει από την έκθεση του άρθρου 27, για την περίοδο 2016-2021 οι PABF υιοθετήθηκαν σε σημαντικό βαθμό σε ορισμένα κράτη μέλη. Για παράδειγμα, καταγράφηκε σημαντικό ποσοστό υιοθέτησης σε ορισμένα από τα κράτη μέλη²⁸ που προηγουμένως είχαν υψηλότερο ποσοστό πληθυσμού χωρίς λογαριασμό πληρωμών. Ωστόσο, το ποσοστό υιοθέτησης ήταν μάλλον χαμηλό σε ορισμένα άλλα κράτη μέλη²⁹. Επιπλέον, η πιο πρόσφατη βάση δεδομένων Global Findex του 2021³⁰ έδειξε ότι το ποσοστό του πληθυσμού που χρησιμοποιεί τραπεζικές υπηρεσίες (ηλικίας 15 ετών και άνω) αυξήθηκε στα περισσότερα κράτη μέλη από το 2017 έως το 2021 —και ότι ορισμένα από αυτά έφτασαν το 100 % το 2021.

Διάφοροι λόγοι μπορούν να εξηγήσουν τον σχετικά χαμηλό αριθμό PABF. Πρώτον, το ποσοστό των ατόμων με λογαριασμό πληρωμών ήταν ήδη πολύ υψηλό σε πολλά κράτη μέλη όταν εγκρίθηκε η PAD. Δεύτερον, ορισμένα κράτη μέλη διαθέτουν ήδη παρόμοια εργαλεία. Τρίτον, δεδομένου ότι οι τυπικοί λογαριασμοί (συμπεριλαμβανομένων των δωρεάν διαδικτυακών λογαριασμών) έχουν υψηλή προσβασιμότητα, οι PABF ενδέχεται να μην έχουν σημασία για τους καταναλωτές που έχουν πρόσβαση στους εν λόγω λογαριασμούς. Η έλλειψη ευαισθητοποίησης των καταναλωτών θα μπορούσε να είναι άλλη μία αιτία για τα χαμηλά ποσοστά υιοθέτησης. Οι απαραίτητες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στους καταναλωτές μέσω διαφόρων διαύλων, όπως δικτυακοί τόποι ή εκστρατείες ευαισθητοποίησης, αλλά οι οργανώσεις καταναλωτών θεωρούν ότι το επίπεδο ευαισθητοποίησης των καταναλωτών σχετικά με το δικαίωμά τους σε PABF παραμένει σχετικά χαμηλό και ότι πολλές τράπεζες δεν προσφέρουν αυτοβούλως τους PABF στους καταναλωτές. Σε ορισμένες περιπτώσεις, το κόστος ενός PABF μπορεί επίσης να περιορίσει την υιοθέτηση. Όπως προκύπτει από τη βάση δεδομένων Global Findex, οι καταναλωτές χωρίς λογαριασμό πληρωμών στα κράτη μέλη με χαμηλότερο ποσοστό ατόμων που χρησιμοποιούν τραπεζικές υπηρεσίες απέδωσαν τη μη τήρηση λογαριασμού πληρωμών, μεταξύ άλλων, στην ανεπάρκεια κεφαλαίων, στην έλλειψη εμπιστοσύνης στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ή στο γεγονός ότι τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα βρίσκονται πάρα πολύ μακριά.

Αντιθέτως, αυτό το χαμηλό ποσοστό υιοθέτησης δεν φαίνεται να οφείλεται σε ανεπαρκή προσφορά των ίδιων των PABF. Οι PABF προσφέρονται από το σύνολο ή μεγάλο αριθμό πιστωτικών ιδρυμάτων στα επιμέρους κράτη μέλη και, σύμφωνα με τη μελέτη Deloitte 1, οι κλαδικές οργανώσεις και οι οργανώσεις καταναλωτών συμφωνούν σε μεγάλο βαθμό ότι οι καταναλωτές έχουν επαρκή πρόσβαση σε PABF. Επίσης, το χαμηλό ποσοστό υιοθέτησης δεν φαίνεται να οφείλεται κατεξοχήν στην άρνηση των πιστωτικών ιδρυμάτων να παρέχουν PABF —όπως αναφέρει η έκθεση του άρθρου 27, ο αριθμός των αιτήσεων που απορρίφθηκαν σε επιμέρους κράτη μέλη εμφανίζεται γενικά χαμηλός³¹, παρότι υπάρχουν ορισμένες εξαιρέσεις.

²⁸ Για παράδειγμα, Ελλάδα, Κύπρος, Λιθουανία, Τσεχία. Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. πίνακα 4: Συνολικός αριθμός PABF που ανοίγονται ανά έτος της έκθεσης του άρθρου 27.

²⁹ Για παράδειγμα, Βουλγαρία, Κροατία, Λετονία, Πολωνία και Ρουμανία. Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. πίνακα 4: Συνολικός αριθμός PABF που ανοίγονται ανά έτος της έκθεσης του άρθρου 27. Στα περισσότερα κράτη μέλη δεν υπάρχουν διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με τα χαρακτηριστικά των καταναλωτών που έχουν ανοίξει PABF.

³⁰ <https://www.worldbank.org/en/publication/globalfindex>.

³¹ Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. πίνακα 5: Αριθμός και αναλογία αιτήσεων για PABF που απορρίφθηκαν της έκθεσης του άρθρου 27.

Σκοπός της PAD δεν είναι αναγκαστικά να επιτευχθεί υψηλό ποσοστό υιοθέτησης των PABF, αλλά μάλλον να αυξηθεί η χρηματοοικονομική ένταξη και να διασφαλιστεί ότι όλοι οι καταναλωτές έχουν πρόσβαση σε PABF. Δεδομένης της γενικής διαθεσιμότητας PABF, αυτός ο στόχος φαίνεται γενικά ότι έχει επιτευχθεί. Επιπλέον, όπως προκύπτει από την πιο πρόσφατη βάση δεδομένων Global Findex του 2021, το ποσοστό του πληθυσμού με λογαριασμό πληρωμών αυξήθηκε στα κράτη μέλη σε 95 % κατά μέσο όρο — και κοντά στο 100 % σε ορισμένα κράτη μέλη.

Ωστόσο, ενδέχεται να υπάρχουν δυσκολίες στις συγκεκριμένες περιπτώσεις που περιγράφονται παραπάνω. Σκοπός της δέσμης νομοθετικών μέτρων για την ΚΕΧ/ΧΤ είναι ο μετριασμός του κινδύνου ελαχιστοποίησης των κινδύνων. Η ΕΑΤ έχει παράσχει πρόσθετη καθοδήγηση σχετικά με την αλληλεπίδραση μεταξύ της PAD και των κανόνων για την ΚΕΧ³².

3.3. Κατάλογος υπηρεσιών

Το άρθρο 17 παράγραφος 1 απαιτεί από τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν ότι ο PABF περιλαμβάνει ορισμένες υπηρεσίες (μεταξύ άλλων, αναλήψεις μετρητών, μεταφορά πιστώσεων, άμεσες χρεώσεις και πράξεις πληρωμής μέσω κάρτας πληρωμών), στον βαθμό που προσφέρονται ήδη σε καταναλωτές που κατέχουν τυπικούς λογαριασμούς πληρωμών. Ο PABF καλύπτει όλες τις υπηρεσίες που αναφέρονται στο άρθρο 17 παράγραφος 1 στα περισσότερα κράτη μέλη. Ωστόσο, ορισμένες από τις υπηρεσίες που περιλαμβάνονται στο άρθρο 17 παράγραφος 1 (πάγιες εντολές και άμεσες χρεώσεις) δεν προσφέρονταν σε ορισμένα κράτη μέλη³³ στο πλαίσιο του PABF, διότι οι υπηρεσίες αυτές δεν παρέχονταν ως μέρος του τυπικού λογαριασμού στα εν λόγω κράτη μέλη. Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα πιστωτικά ιδρύματα παρέχουν πρόσθετες υπηρεσίες για τους PABF (συμπεριλαμβανομένων των δυνατοτήτων υπερανάληψης, των πιστωτικών καρτών και των άμεσων πληρωμών), μολονότι αυτό δεν απαιτείται από τον νόμο.

Η απαίτηση από τα κράτη μέλη να υποχρεώνουν τα πιστωτικά ιδρύματα να παρέχουν πρόσθετα χαρακτηριστικά του PABF θα πρέπει να αιτιολογείται για λόγους χρηματοοικονομικής ένταξης. Τούτο πρέπει επίσης να σταθμίζεται προσεκτικά έναντι του πρόσθετου κόστους που συνεπάγεται για τα πιστωτικά ιδρύματα η παροχή PABF, διότι αυτό με τη σειρά του θα μπορούσε να αυξήσει το κόστος ενός PABF και συνεπώς να υπονομεύσει τη χρηματοοικονομική ένταξη. Οι άμεσες πληρωμές θα μπορούσαν να καταστούν χαρακτηριστικό PABF στο μέλλον, αλλά —παρότι οι άμεσες πληρωμές χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο— δεν αποτελούν ακόμα συνήθη πρακτική³⁴. Ένα άλλο πιθανό πρόσθετο χαρακτηριστικό θα μπορούσε να αφορά τη διασφάλιση της πρόσβασης σε μετρητά. Το άρθρο 17 παράγραφος 1 ορίζει ήδη ότι ο PABF θα πρέπει να περιλαμβάνει ως υπηρεσία τις αναλήψεις μετρητών στη θυρίδα ή σε μηχανήματα αυτόματων συναλλαγών, αλλά η μείωση του αριθμού των υποκαταστημάτων και των ATM μπορεί (για παράδειγμα, σε ορισμένες απομακρυσμένες περιοχές) να εμποδίζει γενικά τη χρηματοοικονομική ένταξη (και όχι μόνο

³² [Guidelines on MLTF risk management and access to financial services.pdf \(europa.eu\)](#)

³³ Σε τρία κράτη μέλη (για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. τη μελέτη Deloitte 1, σ. 76).

³⁴ Ωστόσο, αυτό θα μπορούσε να αλλάξει εάν εγκριθεί η νομοθετική πρόταση για τις άμεσες πληρωμές ([Proposal for a Regulation amending Regulations \(EU\) No 260/2012 and \(EU\) 2021/1230 as regards instant credit transfers in euro \(europa.eu\)](#)) [Πρόταση κανονισμού για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 260/2012 και (ΕΕ) 2021/1230 όσον αφορά τις άμεσες μεταφορές πίστωσης σε ευρώ].

τους PABF). Όπως ορίζεται στη στρατηγική πληρωμών λιανικής³⁵, η Επιτροπή συμμαρξίζεται τις ανησυχιές ότι υπάρχει κίνδυνος η αυξανόμενη ψηφιοποίηση των υπηρεσιών να επιφέρει ακόμα μεγαλύτερο αποκλεισμό από ό,τι σήμερα των ατόμων που δεν έχουν πρόσβαση σε ψηφιακές υπηρεσίες. Το ζήτημα της πρόσβασης σε μετρητά και της αποδοχής τους αξιολογήθηκε σε διάφορα φόρουμ [σε επίπεδο Επιτροπής στο πλαίσιο της ομάδας εμπειρογνομόνων για το ευρώ ως νόμιμο χρήμα (ELTEG)³⁶ και στο Συμβούλιο Πληρωμών Μικρής Αξίας σε ευρώ]. Σε συνέχεια της έκθεσης που εξέδωσε η ELTEG στις 6 Ιουλίου 2022, η Επιτροπή αξιολογεί πιθανούς τρόπους διασφάλισης της διαθεσιμότητας και της αποδοχής μετρητών σε ευρώ³⁷.

Οι οργανώσεις καταναλωτών και οι κλαδικές οργανώσεις φαίνεται να πιστεύουν ότι οι καταναλωτές είναι ικανοποιημένοι με τις υπηρεσίες που προσφέρονται επί του παρόντος σύμφωνα με τις εθνικές απαιτήσεις³⁸. Επίσης, πολλά κράτη μέλη δεν φαίνεται να θεωρούν αναγκαία την τροποποίηση της PAD.

4. ΑΛΛΑΓΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Η υπηρεσία αλλαγής λογαριασμού με βάση τις κοινές αρχές της Επιτροπής Ευρωπαϊκού Τραπεζικού Κλάδου για την αλλαγή τραπεζικών λογαριασμών³⁹ υπήρχε ήδη σε αρκετά κράτη μέλη πριν από την έναρξη ισχύος της PAD, αλλά το άρθρο 10 εισήγαγε την υποχρέωση όλων των κρατών μελών να διασφαλίζουν ότι υπάρχει υποχρεωτική υπηρεσία αλλαγής λογαριασμού⁴⁰. Σύμφωνα με τη μελέτη Deloitte 1, μ' αυτόν τον τρόπο η PAD έδωσε τη δυνατότητα σε όλους τους καταναλωτές στην ΕΕ να αλλάζουν εύκολα λογαριασμούς σε εγχώριο επίπεδο και συχνά δωρεάν. Οι καταναλωτές που είχαν χρησιμοποιήσει τη διαδικασία την θεώρησαν ικανοποιητική. Οι ελλείψεις που αναφέρθηκαν από τις οργανώσεις

³⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών σχετικά με μια στρατηγική πληρωμών λιανικής για την ΕΕ [COM(2020) 592 final].

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0592&rid=2>

³⁶ Η ELTEG είναι ομάδα εμπειρογνομόνων της Επιτροπής που αποτελείται από εμπειρογνώμονες των κρατών μελών και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ). Κύριος σκοπός της είναι να συζητά την αποδοχή και τη διαθεσιμότητα μετρητών σε ευρώ. Στην τελευταία έκθεση της ELTEG του Ιουλίου 2022 αναφέρεται ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρακολουθούν τα δίκτυα ATM και τα πρόσθετα σημεία πρόσβασης σε μετρητά στα υποκαταστήματα τραπεζών, ώστε να διασφαλίζεται ότι παρέχουν επαρκή κάλυψη, ιδίως όταν οι εν λόγω εγκαταστάσεις είναι κλειστές. Αναφέρεται επίσης ότι θα πρέπει να ληφθούν μέτρα πολιτικής για να διασφαλιστεί η διαθεσιμότητα μετρητών σε ευρώ.

³⁷ Βλ. την πρωτοβουλία της Επιτροπής σχετικά με το πεδίο εφαρμογής και τις έννομες συνέπειες του καθεστώτος νομίμου χρήματος των τραπεζογραμματίων και των κερμάτων σε ευρώ του προγράμματος εργασίας της Επιτροπής για το 2023 ([2023 Commission work programme – key documents \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023COM0001&rid=1)) [Πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής για το 2023 — βασικά έγγραφα].

³⁸ Το 83 % των κλαδικών οργανώσεων και το 77 % των οργανώσεων καταναλωτών συμφώνησαν ότι οι καταναλωτές είναι ικανοποιημένοι με τις υπηρεσίες που περιλαμβάνονται σε έναν PABF (οι υπόλοιπες απαντήσεις των ερωτηθέντων ήταν «δεν γνωρίζω»). Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. τη μελέτη Deloitte 1, σ. 77.

³⁹ [The EBIC common principles for bank accounts switching](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013SC0127&from=EN) [Κοινές αρχές της EBIC για την αλλαγή τραπεζικών λογαριασμών]. Οι κοινές αρχές για την αλλαγή τραπεζικού λογαριασμού εφαρμόζονταν έως το τέλος του 2009. Η EBIC δήλωσε ότι έχουν εφαρμοστεί από όλα τα κράτη μέλη. Ωστόσο, η εφαρμογή ήταν ελλιπής και ανεπαρκής. Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013SC0127&from=EN>.

⁴⁰ Σύμφωνα με τη μελέτη Deloitte 1, δέκα κράτη μέλη χρειάστηκε να προβούν μόνο σε επουσιώδεις αλλαγές στο υφιστάμενο πλαίσιο τους, δύο κράτη μέλη πραγματοποίησαν πιο ουσιαστικές αλλαγές ενώ σε τρία κράτη μέλη εισήχθη νέα υπηρεσία αλλαγής λογαριασμού (για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. σ. 53).

καταναλωτών αφορούν τεχνικά ζητήματα κατά την εφαρμογή της διαδικασίας σε μεμονωμένες περιπτώσεις, αλλά όχι την ίδια τη διαδικασία⁴¹.

Όπως προκύπτει από την έκθεση του άρθρου 27, ο αριθμός των ετήσιων αλλαγών ποικίλλει σημαντικά μεταξύ των διαφόρων κρατών μελών. Υπάρχει σημαντικός αριθμός αλλαγών σε ορισμένα κράτη μέλη⁴² και αυξητική τάση σε ορισμένα από αυτά, αλλά πολύ χαμηλό ποσοστό αλλαγών σε άλλα κράτη μέλη⁴³.

Διάφοροι παράγοντες μπορεί να επηρεάζουν το επίπεδο της αλλαγής λογαριασμού⁴⁴. Για παράδειγμα, η υπηρεσία αλλαγής λογαριασμού εφαρμόζεται σε λογαριασμούς πληρωμών αλλά όχι σε άλλα χρηματοοικονομικά προϊόντα (π.χ. ενυπόθηκα δάνεια και επενδύσεις) με τα οποία μπορεί να συνδέεται ο λογαριασμός πληρωμών. Επιπλέον, οι καταναλωτές μπορεί να έχουν περιορισμένη μόνο γνώση της υπηρεσίας και μπορεί να μην είναι πάντα ενημερωμένοι σχετικά με αυτήν —ή ακόμα και να τους αποθαρρύνει η χρήση της. Άλλοι πιθανοί λόγοι είναι ο ανεπαρκής χρηματοοικονομικός γραμματισμός και η παραδοχή ότι η αλλαγή λογαριασμού θα οδηγήσει μόνο σε περιορισμένη εξοικονόμηση· επιθυμία να μην απολεσθεί ο αριθμός λογαριασμού πληρωμών· και ο κίνδυνος να χαθούν πληρωμές.⁴⁵

Ωστόσο, σκοπός των διατάξεων της PAD περί αλλαγής λογαριασμού δεν ήταν κατ' ανάγκη να αυξηθεί ο αριθμός των αλλαγών, αλλά περισσότερο να διευκολυνθεί η αλλαγή προκειμένου να αυξηθεί ο ανταγωνισμός. Δεδομένης της γενικής διαθεσιμότητας μιας (εύρυθμης) υπηρεσίας αλλαγής λογαριασμού, ο στόχος της διευκόλυνσης της αλλαγής φαίνεται ότι έχει επιτευχθεί. Ωστόσο, θα ήταν χρήσιμο να ληφθούν πρόσθετα μέτρα, ιδίως για να ευαισθητοποιηθούν οι καταναλωτές σχετικά με το δικαίωμά τους να αλλάζουν λογαριασμό πληρωμών.

Σε αντίθεση με τις καταστάσεις που επικρατούν στο εσωτερικό των χωρών, προς το παρόν δεν υπάρχει υπηρεσία αλλαγής λογαριασμού για τις περιπτώσεις που αφορούν παρόχους υπηρεσιών πληρωμών από διαφορετικά κράτη μέλη. Αντ' αυτού, το άρθρο 11 υποχρεώνει τον αποστέλλοντα πάροχο υπηρεσιών πληρωμών να παρέχει βοήθεια (π.χ. παροχή πληροφοριών και μεταφορά κεφαλαίων) στους καταναλωτές μόνον όταν δηλώνουν την πρόθεσή τους να ανοίξουν λογαριασμό πληρωμών σε πάροχο υπηρεσιών πληρωμών που

⁴¹ Αυτά τα τεχνικά ζητήματα που ανέκυψαν σε μεμονωμένες περιπτώσεις περιλαμβάνουν το κλείσιμο προηγούμενου λογαριασμού πριν από την έναρξη λειτουργίας του νέου λογαριασμού· την παράδοση νέων χρεωστικών/πιστωτικών καρτών μετά την απενεργοποίηση προηγούμενων καρτών· και συναλλαγές που πραγματοποιούνται με χρεωστικές κάρτες σε καταστήματα και/ή άμεσες χρεώσεις που πραγματοποιούνται εβδομάδες μόνο μετά τη συναλλαγή, με αποτέλεσμα την είσπραξη οφειλών.

⁴² Για παράδειγμα, στη Δανία ή τη Γαλλία. Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. *πίνακα 1: Αριθμός ετήσιων αλλαγών* της έκθεσης του άρθρου 27.

⁴³ Για παράδειγμα, στη Βουλγαρία, Ελλάδα, Κύπρος, Μάλτα, Πορτογαλία ή Ρουμανία. Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. *πίνακα 1: Αριθμός ετήσιων αλλαγών* της έκθεσης του άρθρου 27. Από την έρευνα του Ευρωβαρόμετρου του 2022 σχετικά με τις λιανικές χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και προϊόντα προέκυψαν υψηλότερα ποσοστά αλλαγής λογαριασμού. <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/2666>.

⁴⁴ Για μια προοπτική συμπεριφοράς σχετικά με τους λόγους μη αλλαγής, βλ. τη μελέτη [Applying behavioural insight to encourage consumer switching of financial products](#) - Publications Office of the EU (europa.eu) [Εφαρμογή συμπεριφορικών μελετών για την ενθάρρυνση της αλλαγής χρηματοοικονομικών προϊόντων από τους καταναλωτές — Υπηρεσία Εκδόσεων της ΕΕ].

⁴⁵ Στην ειδική έρευνα του Ευρωβαρόμετρου του 2016 σχετικά με την αλλαγή χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών, ως οι δύο κυριότεροι λόγοι για τη μη αλλαγή αναφέρονταν γενικότερα το γεγονός ότι οι καταναλωτές είναι ικανοποιημένοι με τον σημερινό τους πάροχο και το γεγονός ότι δεν εξέτασαν ποτέ το ενδεχόμενο αλλαγής ([Financial Products and Services - July 2016 - - Eurobarometer survey \(europa.eu\)](#)) [Χρηματοοικονομικά προϊόντα και υπηρεσίες — Ιούλιος 2016 — Έρευνα του Ευρωβαρόμετρου].

βρίσκεται σε άλλο κράτος μέλος. Όπως προκύπτει από τη μελέτη Deloitte 1, το επίπεδο ενδιαφέροντος για τη διασυνοριακή πρόσβαση των καταναλωτών σε λογαριασμό πληρωμών είναι χαμηλό, παρότι μπορεί να αυξηθεί λόγω της διασποράς των νεοτραπεζών⁴⁶. Ορισμένοι παράγοντες που ενδέχεται να επηρεάζουν το επίπεδο ενδιαφέροντος θα μπορούσαν να είναι η προτίμηση για εγγύτητα σε μια τράπεζα, οι γλωσσικοί φραγμοί και το γεγονός ότι οι εγχώριοι λογαριασμοί μπορούν να χρησιμοποιούνται σε ολόκληρη την ΕΕ.

5. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΙΘΑΝΩΝ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΜΕΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΑΓΗ ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΥ

5.1. Σκοπιμότητα επέκτασης της υπηρεσίας αλλαγής λογαριασμού του άρθρου 10 στη διασυνοριακή αλλαγή λογαριασμού

Η επέκταση της υπηρεσίας αλλαγής λογαριασμού σε διασυνοριακές περιπτώσεις θα διευκολύνει την αλλαγή λογαριασμών πληρωμών σε άλλα κράτη μέλη και θα την καταστήσει εξίσου εύκολη με την αλλαγή εντός ενός και του αυτού κράτους μέλους.

Υπάρχουν αρκετοί διαφορετικοί τρόποι επέκτασης της τρέχουσας υπηρεσίας αλλαγής λογαριασμού για περιπτώσεις εντός ενός κράτους μέλους σε περιπτώσεις αλλαγής λογαριασμού μεταξύ δύο κρατών μελών (π.χ. διασύνδεση των διαφόρων υπηρεσιών αλλαγής σε εθνικό επίπεδο ή δημιουργία τυποποιημένης υπηρεσίας αλλαγής λογαριασμού σε επίπεδο ΕΕ, η οποία θα αντικαταστήσει τα υφιστάμενα συστήματα για την εγχώρια αλλαγή λογαριασμού). Αυτή η δεύτερη επιλογή υποδηλώνει μια πιο ευέλικτη διαδικασία, αλλά θα συνεπαγόταν ριζικότερο μετασχηματισμό της ΤΠ για τα διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη⁴⁷.

Και οι δύο επιλογές είναι τεχνικά εφικτές. Ωστόσο, με βάση τα εκτιμώμενα ποσοστά αλλαγής λογαριασμού, το αναμενόμενο κόστος (εφάπαξ κόστος συν επαναλαμβανόμενες δαπάνες) θα αντισταθμίσει σε μεγάλο βαθμό τα αναμενόμενα οφέλη: το εφάπαξ κόστος και των δύο επιλογών εκτιμήθηκε περίπου σε 840 εκατ. EUR και οι επαναλαμβανόμενες δαπάνες περίπου σε 158 εκατ. EUR ετησίως⁴⁸. Ωστόσο, τα (επαναλαμβανόμενα) οφέλη (κυρίως για τους καταναλωτές⁴⁹) θα ανέλθουν μόλις σε 41 εκατ. EUR περίπου ετησίως⁵⁰. Επιπλέον, δεδομένου

⁴⁶ Βλ. σ. 120 της μελέτης Deloitte 1 για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τις νεοτράπεζες.

⁴⁷ Τα διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη που ελήφθησαν υπόψη για τη μελέτη ήταν τα ακόλουθα: καταναλωτές, αρμόδιες αρχές (εθνικές αρμόδιες αρχές ή αρμόδια αρχή σε επίπεδο ΕΕ), πιστωτές/οφειλέτες (όλοι οι τρίτοι με τους οποίους οι καταναλωτές ενδέχεται να έχουν επαναλαμβανόμενες πληρωμές, άμεσες χρεώσεις ή πάγιες εντολές), ΠΥΠ και άλλοι (ΠΥΠ που ενεργούν συλλογικά, εθνικές αρμόδιες αρχές ή αρμόδιες αρχές της ΕΕ όταν δεν είναι σαφές ποιο ενδιαφερόμενο μέρος θα επωμιστεί το κόστος). Για λεπτομέρειες, βλ. τη μελέτη Deloitte 2, σ. 76.

⁴⁸ Αυτά τα αριθμητικά στοιχεία αφορούν μόνο τους καταναλωτές για όλες τις επιλογές (5.1, 5.2 και 5.3). Οι ΠΥΠ θα επωμιστούν το μεγαλύτερο μέρος του εφάπαξ κόστους (835 εκατ. EUR) και το μεγαλύτερο μέρος των επαναλαμβανόμενων δαπανών (150 εκατ. EUR). Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. σ. 84 της μελέτης Deloitte 2.

⁴⁹ Για τον υπολογισμό των επαναλαμβανόμενων οφελών για τους καταναλωτές, η μελέτη Deloitte 2 εκτίμησε τα οφέλη που προκύπτουν από τη διάθεση λιγότερου χρόνου για την πραγματοποίηση μιας αλλαγής, τα οφέλη που συνδέονται με την απαλλαγή από αυξημένο αριθμό αποτυχημένων πληρωμών και τα οφέλη που συνδέονται με την πιθανή εξοικονόμηση τελών των λογαριασμών για (επιπλέον) καταναλωτές που αλλάζουν λογαριασμό. Για λεπτομέρειες, βλ. τη μελέτη Deloitte 2, σ. 77.

⁵⁰ Για να επιτευχθεί ισοσκελίση μετά από 20 έτη, θα απαιτηθεί ποσοστό διασυνοριακής αλλαγής λογαριασμού άνω του 4,2 % (σε αντίθεση με το εκτιμώμενο ποσοστό διασυνοριακής αλλαγής 0,2 %). Για λεπτομέρειες, βλ. σ. 97 της μελέτης Deloitte 2. Οι επιλογές (5.1 και 5.3) δεν θεωρούνται αποτελεσματικές, ακόμη και με βάση τα υψηλότερα ποσοστά αλλαγής λογαριασμού που αναφέρονται στην έρευνα του Ευρωβαρόμετρου του 2022 σχετικά με τις λιανικές χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και προϊόντα.

του (αναμενόμενου) χαμηλού επιπέδου διασυννοριακής αλλαγής λογαριασμού, οι οργανώσεις καταναλωτών δεν θεωρούν ότι η επέκταση της υπηρεσίας αλλαγής σε διασυννοριακές περιπτώσεις είναι προτεραιότητα (ενώ τα πιστωτικά ιδρύματα δεν βλέπουν κανένα πλεονέκτημα και επισημαίνουν τους γλωσσικούς φραγμούς, τη φυσική απόσταση και άλλα εμπόδια).

5.2. Σκοπιμότητα ενός πλαισίου για τον αυτόματο αναπροσανατολισμό των πληρωμών

Ένα πλαίσιο για τον αυτόματο αναπροσανατολισμό των πληρωμών θα εξασφαλίσει ότι, για ορισμένο χρονικό διάστημα μετά την αλλαγή λογαριασμού πληρωμών από τον καταναλωτή, οι πληρωμές στον προηγούμενο («παλαιό») λογαριασμό θα ανακατευθύνονται στον νέο λογαριασμό του. Αυτό θα μειώσει τις πιθανές ανησυχίες, παρέχοντας πρόσθετη διαβεβαίωση ότι οι εισερχόμενες πληρωμές θα πραγματοποιούνται στον σωστό λογαριασμό. Τούτο θα διευκολύνει επίσης την αλλαγή και, συνεπώς, θα αυξήσει τον ανταγωνισμό. Μια τέτοια υπηρεσία αυτόματου αναπροσανατολισμού υπάρχει ήδη στις Κάτω Χώρες ως πρόσθετο χαρακτηριστικό της εγχώριας υπηρεσίας αλλαγής λογαριασμού. Θα μπορούσε να δημιουργηθεί ένα πλαίσιο για τον αυτόματο αναπροσανατολισμό των πληρωμών στο εσωτερικό των επιμέρους κρατών μελών ή εντός της ΕΕ συνολικά. Η δημιουργία ενός τέτοιου πλαισίου σε επίπεδο ΕΕ απαιτεί πρώτα τη δημιουργία μιας διασυννοριακής υπηρεσίας αλλαγής λογαριασμού. Ένα τέτοιο πλαίσιο θα μπορούσε να διαμορφωθεί με διάφορους τρόπους (π.χ. ένα σύστημα στο οποίο θα περιλαμβάνονται στοιχεία του νέου λογαριασμού στα μηνύματα σφάλματος που αποστέλλονται στις τράπεζες που προσπαθούν να πραγματοποιήσουν μεταφορά σε κλειστό λογαριασμό· ένα σύστημα στο οποίο θα ενσωματωθούν πίνακες αναπροσανατολισμού στα συστήματα δρομολόγησης των τραπεζών· και δημιουργία χωριστού μηχανισμού κεντρικής εκκαθάρισης για τη διαχείριση των πληροφοριών αλλαγής λογαριασμού).

Ωστόσο, με βάση τα εκτιμώμενα ποσοστά αλλαγής λογαριασμού, το αναμενόμενο κόστος (εφάπαξ κόστος συν επαναλαμβανόμενες δαπάνες) θα αντισταθμίσει σε μεγάλο βαθμό τα αναμενόμενα οφέλη. Το εφάπαξ κόστος οποιασδήποτε από τις επιλογές εκτιμήθηκε μεταξύ 1 και 5 δισ. EUR. Οι ετήσιες επαναλαμβανόμενες δαπάνες των επιλογών κυμαίνονται από 228 εκατ. EUR έως 782 εκατ. EUR για τον αυτόματο αναπροσανατολισμό σε εγχώριο επίπεδο και από 461 εκατ. EUR έως 1 δισ. EUR για τον αυτόματο αναπροσανατολισμό σε επίπεδο ΕΕ σε συνδυασμό με υπηρεσία αλλαγής λογαριασμού⁵¹. Ωστόσο, τα (ετήσια επαναλαμβανόμενα) οφέλη (κυρίως για τους καταναλωτές) θα ανέλθουν μόλις σε 80 εκατ. EUR περίπου για τον αυτόματο αναπροσανατολισμό σε εγχώριο επίπεδο και σε 154 εκατ. EUR για τον αυτόματο αναπροσανατολισμό σε επίπεδο ΕΕ⁵².

5.3. Εκτίμηση του κόστους και του οφέλους της εφαρμογής της πλήρους φορητότητας των αριθμών λογαριασμών πληρωμών σε ολόκληρη την ΕΕ

Η πλήρης φορητότητα του αριθμού λογαριασμού σε ολόκληρη την ΕΕ σημαίνει ότι θα είναι δυνατή η διατήρηση του ίδιου αριθμού λογαριασμού πληρωμών κατά την αλλαγή λογαριασμών πληρωμών εντός της ΕΕ. Οι καταναλωτές δεν θα χρειάζεται πλέον να

⁵¹ Οι ΠΥΠ θα επωμιστούν το μεγαλύτερο μέρος του εφάπαξ κόστους και των επαναλαμβανόμενων δαπανών. Οι αρμόδιες αρχές θα επωμιστούν μόνο το εφάπαξ κόστος (μεταξύ 2 και 12 εκατ. EUR) και οι πιστωτές/οφειλέτες θα επωμιστούν μόνο τις επαναλαμβανόμενες δαπάνες (μεταξύ 20 και 40 εκατ. EUR).

⁵² Σύμφωνα με τη μελέτη Deloitte 2, δεν θα είναι δυνατή η επίτευξη ισοσκελίσης στο πλαίσιο αυτών των επιλογών —ακόμη και με υψηλό επίπεδο αλλαγής λογαριασμού.

ενημερώνουν τους πιστωτές και/ή τους οφειλέτες με τους οποίους πραγματοποιούν επαναλαμβανόμενες συναλλαγές σχετικά με τον οικείο νέο αριθμό λογαριασμού πληρωμών και οι πιστωτές/οφειλέτες τους δεν θα χρειάζεται να επικαιροποιούν τα λογιστικά τους συστήματα. Η διατήρηση του ίδιου αριθμού λογαριασμού θα παρέχει στους καταναλωτές τη βεβαιότητα ότι όλες οι εισερχόμενες πληρωμές θα πραγματοποιούνται στον σωστό λογαριασμό πληρωμών. Αυτό θα μειώσει τις πιθανές ανησυχίες και θα καταστήσει ευκολότερη την αλλαγή λογαριασμού όχι μόνο σε εγχώριο αλλά και σε διασυνοριακό επίπεδο. Τούτο θα προωθήσει τον ανταγωνισμό.

Η φορητότητα του αριθμού του λογαριασμού πληρωμών θα μπορούσε να οργανωθεί με διάφορους τρόπους. Μια επιλογή θα ήταν η φορητότητα ενός υφιστάμενου IBAN που θα συνδέεται με νέο IBAN στο παρασκήνιο (ο καταναλωτής δεν είναι υποχρεωτικό να το γνωρίζει). Μια εναλλακτική επιλογή θα ήταν η δημιουργία ψευδώνυμου που θα μπορούσε να συνδεθεί με υφιστάμενο IBAN και να κοινοποιηθεί στους οφειλέτες/πιστωτές. Κατά την αλλαγή λογαριασμών, το ψευδώνυμο (δηλαδή το προσκήνιο) θα μπορούσε να συνδεθεί με νέο IBAN στο παρασκήνιο (και πάλι ο καταναλωτής δεν είναι υποχρεωτικό να το γνωρίζει). Μια τρίτη και πιο θεμελιώδης επιλογή θα ήταν η αντικατάσταση όλων των υφιστάμενων IBAN με νέα IBAN της ΕΕ (νέος φορητός αριθμός λογαριασμού). Αυτή είναι η μόνη επιλογή στην οποία ο αριθμός λογαριασμού θα είναι πραγματικά φορητός και θα χρειάζεται μόνο τον BIC ως αναγνωριστικό παρασκηνίου, ώστε να μπορούν οι τράπεζες να εντοπίζουν πού βρίσκεται ο λογαριασμός.

Με βάση τα εκτιμώμενα ποσοστά αλλαγής λογαριασμού, το αναμενόμενο κόστος (εφάπαξ κόστος συν επαναλαμβανόμενες δαπάνες) θα αντισταθμίσει σε μεγάλο βαθμό τα αναμενόμενα οφέλη. Το εφάπαξ κόστος εκτιμήθηκε μεταξύ 7 και 22 δισ. EUR⁵³ ενώ οι επαναλαμβανόμενες δαπάνες για τις εν λόγω επιλογές ανέρχονται περίπου σε 1 δισ. EUR ετησίως⁵⁴. Από την άλλη πλευρά, τα (επαναλαμβανόμενα) οφέλη (κυρίως για τους καταναλωτές και τους πιστωτές/οφειλέτες) θα κυμανθούν μόνο μεταξύ 151 εκατ. EUR και 242 εκατ. EUR ετησίως⁵⁵.

Όπως προκύπτει από τη μελέτη Deloitte 1, οι κλαδικές οργανώσεις δεν θεωρούν ότι η φορητότητα του αριθμού λογαριασμού αποτελεί καταλυτικό παράγοντα για την αλλαγή λογαριασμού. Οι οργανώσεις καταναλωτών έχουν ανάμεικτες απόψεις⁵⁶, αλλά δεν θεωρούν ότι η δημιουργία μιας διασυνοριακής υπηρεσίας αλλαγής λογαριασμού αποτελεί προτεραιότητα.

Με βάση το αποτέλεσμα της μελέτης, είναι σαφές ότι αυτά τα πιθανά πρόσθετα μέτρα θα μπορούσαν να διευκολύνουν ακόμη περισσότερο την αλλαγή λογαριασμών πληρωμών εντός της ΕΕ. Ωστόσο, δεδομένου ότι επί του παρόντος το κόστος θα αντισταθμίσει σε μεγάλο

⁵³ Το εφάπαξ κόστος θα ανέλθει περίπου σε 22 δισ. EUR για την επιλογή ενός νέου φορητού αριθμού λογαριασμού.

⁵⁴ Οι ΠΥΠ θα επωμιστούν το μεγαλύτερο μέρος του εφάπαξ κόστους και των επαναλαμβανόμενων δαπανών, εκτός εάν η επιλογή αυτή εφαρμοστεί με την αντικατάσταση όλων των υφιστάμενων IBAN από IBAN της ΕΕ. Στην περίπτωση αυτή, οι πιστωτές/οφειλέτες θα επιβαρυνθούν με περισσότερο από το ήμισυ του εφάπαξ κόστους (12 δισ. EUR).

⁵⁵ Σύμφωνα με τη μελέτη Deloitte 2, για να επιτευχθεί ισοσκελίση μετά από 20 έτη θα απαιτούνταν εθνικά ποσοστά αλλαγής λογαριασμού της τάξης του 8 % (σε αντίθεση με εκτιμώμενο πραγματικό ποσοστό αλλαγής λογαριασμού 1 %) και ποσοστά διασυνοριακής αλλαγής 2,4 % (σε αντίθεση με εκτιμώμενο πραγματικό ποσοστό αλλαγής λογαριασμού 0,3 %).

⁵⁶ Το 42 % των οργανώσεων καταναλωτών απάντησε «όχι» στο ερώτημα αν η φορητότητα των λογαριασμών πληρωμών σε επίπεδο ΕΕ θα άλλαζε σημαντικά τα δεδομένα για την αλλαγή λογαριασμού, ιδίως σε διασυνοριακό επίπεδο. Για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. τη μελέτη Deloitte 1, σ. 59.

βαθμό τα αναμενόμενα οφέλη τους, ενδέχεται να μην φαίνονται δικαιολογημένα στο παρόν στάδιο.

6. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΠΡΟΣΘΕΤΑ ΜΕΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΚΑΙ ΤΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΠΡΟΣ ΤΑ ΕΥΑΛΩΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΟΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΗΝ ΥΠΕΡΧΡΕΩΣΗ

Η πρόσβαση σε λογαριασμό πληρωμών είναι απαραίτητη για τη συμμετοχή των πολιτών στην οικονομία και την κοινωνία. Πρόκειται για εργαλείο ζωτικής σημασίας για τη χρηματοοικονομική ένταξη. Στην ΕΕ, το ποσοστό των καταναλωτών που έχουν λογαριασμό πληρωμών είναι γενικά (πολύ) υψηλό. Σύμφωνα με την πιο πρόσφατη βάση δεδομένων Global Findex του 2021, κατά μέσο όρο το 95 % των πολιτών της ΕΕ ηλικίας 15 ετών και άνω έχει τουλάχιστον έναν λογαριασμό πληρωμών⁵⁷. Το ποσοστό αυτό αυξήθηκε τα τελευταία χρόνια (κατά τέσσερις ποσοστιαίες μονάδες από το 2017). Αυτό μπορεί να οφείλεται σε διάφορους παράγοντες: στον ψηφιακό χρηματοοικονομικό τομέα, στην εμφάνιση δωρεάν ψηφιακών λογαριασμών και στο γεγονός ότι η PAD παρέχει το δικαίωμα πρόσβασης σε βασικό τραπεζικό λογαριασμό.

Ωστόσο, η βάση δεδομένων Global Findex του 2021 παρουσιάζει σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών. Ενώ πάνω από το 95 % του πληθυσμού (ηλικίας 15 ετών και άνω) έχει λογαριασμό πληρωμών σε πολλά κράτη μέλη, αυτό το ποσοστό είναι σημαντικά χαμηλότερο σε ορισμένα άλλα κράτη μέλη⁵⁸. Από τη βάση δεδομένων Global Findex αναδείχθηκαν επίσης οι διαφορές μεταξύ των τύπων καταναλωτών, ιδίως των ευάλωτων ατόμων⁵⁹. Η μελέτη Deloitte 1 κατέδειξε επίσης ότι οι κλαδικές οργανώσεις και οι οργανώσεις των καταναλωτών θεωρούν ότι η ιδιότητα του άστεγου και του μετανάστη ενέχει τον υψηλότερο κίνδυνο να μην υπάρχει λογαριασμός πληρωμών. Η PAD προβλέπει ήδη νόμιμο δικαίωμα σε PABF (συμπεριλαμβανομένων των ευάλωτων ατόμων) έναντι καταβολής εύλογου τέλους. Το ζήτημα του αν η PAD θα πρέπει να τροποποιηθεί ή όχι προκειμένου να ενισχυθεί περαιτέρω η χρηματοοικονομική ένταξη, για παράδειγμα σε σχέση με τα τέλη ενός PABF, θα αξιολογηθεί λεπτομερέστερα σύμφωνα με τα πρότυπα για τη βελτίωση της νομοθεσίας. Θα μπορούσαν να είναι χρήσιμα πρόσθετα μη νομοθετικά μέτρα, όπως οι κατευθυντήριες γραμμές της EAT σχετικά με την αλληλεπίδραση μεταξύ της AMLD και της PAD, και μέτρα ευαισθητοποίησης σε ορισμένα κράτη μέλη.

Η ψηφιοποίηση μπορεί να δημιουργήσει πρόσθετα εμπόδια στη χρηματοοικονομική ένταξη. Η ψηφιοποίηση μπορεί να συμβάλει με ορισμένους τρόπους στην ενίσχυση της χρηματοοικονομικής ένταξης (π.χ. μέσω της ηλεκτρονικής πρόσβασης σε τραπεζικές υπηρεσίες ανά πάσα στιγμή), αλλά η αυξημένη ψηφιοποίηση μπορεί επίσης να συνεπάγεται μειωμένη φυσική πρόσβαση (σε υποκαταστήματα και ΑΤΜ) και μπορεί να δημιουργήσει δυσκολίες στους καταναλωτές που είτε δεν είναι ψηφιακά εγγράμματοι είτε δεν έχουν

⁵⁷ Τα αριθμητικά στοιχεία που προκύπτουν από την έρευνα του Ευρωβαρόμετρου του 2022 σχετικά με τις λιανικές χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες και προϊόντα είναι ελαφρώς χαμηλότερα από εκείνα της βάσης δεδομένων Global Findex του 2021.

⁵⁸ Για παράδειγμα, 69 % στη Ρουμανία, 84 % στη Βουλγαρία και 88 % στην Ουγγαρία.

⁵⁹ Μολονότι το γεγονός ότι είναι ευάλωτοι (π.χ. άνεργοι, χαμηλό επίπεδο μόρφωσης ή εισοδήματος) επηρεάζει ελάχιστα το αν κάποιος έχει λογαριασμό πληρωμών στα κράτη μέλη όπου το ποσοστό των ατόμων με λογαριασμό πληρωμών είναι πολύ υψηλό, τα εν λόγω ευάλωτα άτομα είναι λιγότερο πιθανό να έχουν λογαριασμό πληρωμών στα κράτη μέλη με χαμηλότερο ποσοστό ατόμων με λογαριασμό πληρωμών.

πρόσβαση σε ψηφιακές συσκευές. Πράγματι, η μείωση του αριθμού των ATM και των υποκαταστημάτων τα τελευταία χρόνια έχει μειώσει τη διαθεσιμότητα βασικών υπηρεσιών πληρωμών⁶⁰. Η Επιτροπή εργάζεται για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων με διάφορους τρόπους. Ειδικότερα, η Επιτροπή ασχολείται με την προώθηση του χρηματοοικονομικού γραμματισμού (εντός των ορίων της αρμοδιότητάς της βάσει της Συνθήκης). Από κοινού με τον ΟΟΣΑ, η Επιτροπή έχει αναπτύξει ένα πλαίσιο χρηματοοικονομικών ικανοτήτων για ενήλικους⁶¹, το οποίο καλύπτει ειδικά τον ψηφιακό χρηματοοικονομικό γραμματισμό. Η Επιτροπή και ο ΟΟΣΑ επεξεργάζονται τώρα ένα παρόμοιο πλαίσιο ικανοτήτων για τη νεολαία. Όπως ορίζεται στο σχέδιο δράσης για την Ένωση Κεφαλαιαγορών⁶², η Επιτροπή εξετάζει επίσης τη δυνατότητα να θεσπίσει την υποχρέωση των κρατών μελών να προωθούν μέτρα μάθησης για τη στήριξη της οικονομικής εκπαίδευσης. Επιπλέον, η Επιτροπή είναι έτοιμη να συνεχίσει να στηρίζει τα κράτη μέλη στον τομέα του χρηματοοικονομικού γραμματισμού και της χρηματοοικονομικής ένταξης, χρησιμοποιώντας το Μέσο Τεχνικής Υποστήριξης.⁶³ Έως σήμερα, έχει υλοποιήσει περίπου 20 έργα τεχνικής υποστήριξης που κυμαίνονται από ευρύτερα θέματα, όπως η στήριξη για την υλοποίηση εθνικών στρατηγικών χρηματοοικονομικού γραμματισμού έως πιο εστιασμένους τομείς που καλύπτουν τη γήρανση του πληθυσμού, τους ιδιώτες επενδυτές ή τον ψηφιακό γραμματισμό⁶⁴. Όπως προαναφέρθηκε (σημείο 3.3), διεξάγονται εργασίες σε σχέση με την πρόσβαση σε μετρητά και την αποδοχή τους.

Πρόσφατα η Επιτροπή δρομολόγησε μελέτη σχετικά με την υπερχρέωση των καταναλωτών της ΕΕ και τις επιπτώσεις της. Η μελέτη θα παράσχει επισκόπηση της υπερχρέωσης των νοικοκυριών και των καταναλωτών της ΕΕ, λαμβάνοντας υπόψη τον αντίκτυπο της πανδημίας COVID-19 στην υπερχρέωση των νοικοκυριών.

7. ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΒΕΛΤΙΣΤΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ ΣΤΑ ΚΡΑΤΗ ΜΕΛΗ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟ ΤΟΥ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΕ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΠΛΗΡΩΜΩΝ

Τα κράτη μέλη έχουν λάβει διάφορα μέτρα —για τη μεταφορά της PAD στο εθνικό τους δίκαιο και για την αποφυγή ή τον περιορισμό του οικονομικού αποκλεισμού από την πρόσβαση σε υπηρεσίες πληρωμών— τα οποία μπορούν να χρησιμεύσουν ως βέλτιστες πρακτικές.

Προκειμένου να διευκολυνθεί η πρόσβαση σε PABF και να αποφευχθεί ο αποκλεισμός, τουλάχιστον ένα κράτος μέλος διαθέτει μηχανισμό ορισμού συγκεκριμένου πιστωτικού ιδρύματος για την παροχή PABF σε καταναλωτή του οποίου οι αιτήσεις για PABF έχουν απορριφθεί. Ένας τέτοιος μηχανισμός μπορεί να διευκολύνει πολύ την πρόσβαση σε PABF στην πράξη, ιδίως για τους καταναλωτές που είναι ευάλωτοι ή έχουν ελαχιστοποιηθεί οι

⁶⁰ Βλ. επίσης: [EBA Consumer Trend Report \(europa.eu\)](#) [Έκθεση της EAT για τις καταναλωτικές τάσεις].

⁶¹ [The Commission and OECD-INFE publish a joint framework for adults to improve individuals' financial skills \(europa.eu\)](#). [Η Επιτροπή και ο ΟΟΣΑ/INFE δημοσιεύουν κοινό πλαίσιο για τους ενήλικους με σκοπό τη βελτίωση των χρηματοοικονομικών δεξιοτήτων των ατόμων]

⁶² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2020:590:FIN>.

⁶³ Κανονισμός (ΕΕ) 2021/240 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 10ης Φεβρουαρίου 2021, για τη θέσπιση Μέσου Τεχνικής Υποστήριξης (ΕΕ L 57 της 18.2.2021, σ. 1).

⁶⁴ Παράδειγμα έργου τεχνικής υποστήριξης για τη στήριξη του χρηματοοικονομικού γραμματισμού στα κράτη μέλη: [Protecting consumers and enhancing financial literacy \(europa.eu\)](#) [Προστασία των καταναλωτών και ενίσχυση του χρηματοοικονομικού γραμματισμού]

κίνδυνοι που τους αφορούν από ορισμένες τράπεζες. Μερικά κράτη μέλη έχουν εκδώσει οδηγίες προς τα πιστωτικά ιδρύματα σχετικά με την αλληλεπίδραση της PAD και των απαιτήσεων ΚΕΧ/ΧΤ για τις περιπτώσεις κατά τις οποίες οι πελάτες δεν διαθέτουν σταθερή διεύθυνση κατοικίας ή τυποποιημένη τεκμηρίωση. Για την αντιμετώπιση του ζητήματος των εγγράφων ταυτότητας, καθιερώθηκε ένα σύστημα σε ένα κράτος μέλος, ώστε οι κοινωνικοί λειτουργοί να μπορούν να πιστοποιήσουν την ταυτότητα ενός άστεγου που επιδιώκει να ανοίξει λογαριασμό πληρωμών.

Για να περιοριστεί το κόστος ενός PABF, ορισμένα κράτη μέλη επιβάλλουν τη δωρεάν παροχή PABF σε όλους ή μόνο σε ιδιαίτερα εύάλωτες ομάδες. Σε άλλες περιπτώσεις, τα κράτη μέλη έχουν θέσει σαφή και χαμηλά όρια για τα τέλη —για παράδειγμα, σε απόλυτους ή σε σχετικούς όρους (π.χ. σε σχέση με άλλους λογαριασμούς πληρωμών). Άλλα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει διαφορετικά συστήματα τιμολόγησης για να παρέχουν ευνοϊκότερους όρους στους εύάλωτους καταναλωτές.

Για να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση, αρκετά κράτη μέλη έχουν λάβει μέτρα για την ενημέρωση των καταναλωτών και την ευαισθητοποίησή τους σχετικά με τους PABF, ιδίως μέσω φυλλαδίων, οδηγιών και πληροφοριών στους δικτυακούς τόπους. Επίσης, τα κράτη μέλη έχουν αναπτύξει πολλές πρωτοβουλίες για τη βελτίωση της χρηματοοικονομικής ένταξης μέσω διαφόρων προγραμμάτων χρηματοοικονομικού γραμματισμού⁶⁵.

8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Οι στόχοι της οδηγίας PAD είναι 1) να δημιουργηθεί διαφάνεια και να διασφαλιστεί η συγκρισιμότητα των τελών των λογαριασμών πληρωμών, 2) να διασφαλιστεί ότι οι καταναλωτές έχουν πρόσβαση σε λογαριασμούς πληρωμών (με βασικά χαρακτηριστικά) και 3) να διευκολυνθεί η αλλαγή λογαριασμών πληρωμών.

Γενικά, η PAD συνέβαλε στη δημιουργία διαφάνειας και συγκρισιμότητας των τελών των λογαριασμών πληρωμών. Ειδικότερα, εξασφάλισε ένα ελάχιστο επίπεδο εναρμόνισης, ιδίως με τη θέσπιση τυποποιημένης ορολογίας (η οποία είναι εν μέρει ομοιόμορφη σε επίπεδο ΕΕ), κοινών υποδειγμάτων για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τα τέλη που συνδέονται με λογαριασμούς πληρωμών, ενιαίας διαδικασίας αλλαγής λογαριασμού και δικαιώματος πρόσβασης σε PABF σε επίπεδο ΕΕ. Ωστόσο, ορισμένα κράτη μέλη έχουν δημιουργήσει ένα πρόσθετο επίπεδο νέας νομοθεσίας κατά τη μεταφορά της PAD στο εθνικό τους δίκαιο, αντί να αντικαταστήσουν την υφιστάμενη νομοθεσία, γεγονός που καθιστά το εθνικό και το ενωσιακό κανονιστικό πλαίσιο πιο κατακερματισμένο. Η σημαντικότερη ακούσια συνέπεια αυτού ήταν η επικάλυψη εγγράφων σχετικά με το ύψος των τελών των λογαριασμών πληρωμών στα κράτη μέλη στα οποία υπήρχαν ήδη έγγραφα με τις ίδιες πληροφορίες. Τα μέτρα που προτείνει η PAD (ιδίως οι δικτυακοί τόποι σύγκρισης) μπορούν να βελτιώσουν τη διαφάνεια και την ικανότητα των καταναλωτών να συγκρίνουν τα τέλη. Ωστόσο, ορισμένες πτυχές εξακολουθούν να χρειάζονται βελτίωση, ενώ η διασυνοριακή διαφάνεια και σύγκριση δεν είναι ακόμη δυνατή λόγω των διαφορών στην ορολογία που χρησιμοποιείται και των γλωσσικών φραγμών.

⁶⁵ Για επισκόπηση των εθνικών μέτρων, βλ. [Financial education | European Banking Authority \(europa.eu\)](https://www.eba.europa.eu/en/financial-education) [Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών].

Η PAD εξασφάλισε επίσης την πρόσβαση των καταναλωτών σε PABF που προσφέρονται από όλα ή πολλά πιστωτικά ιδρύματα σε κάθε κράτος μέλος. Το ποσοστό των καταναλωτών της ΕΕ που έχουν λογαριασμό πληρωμών είναι γενικά (πολύ) υψηλό και έχει αυξηθεί περαιτέρω μετά την έναρξη ισχύος της PAD. Οι PABF έχουν υιοθετηθεί σε σημαντικό βαθμό σε ορισμένα κράτη μέλη. Για παράδειγμα, καταγράφηκε σημαντικό ποσοστό υιοθέτησης σε ορισμένα από τα κράτη μέλη που προηγουμένως είχαν υψηλότερο ποσοστό πληθυσμού χωρίς λογαριασμό πληρωμών. Ωστόσο, το ποσοστό υιοθέτησης ήταν μάλλον χαμηλό σε ορισμένα άλλα κράτη μέλη. Διάφοροι λόγοι μπορεί να ευθύνονται για το σχετικά χαμηλό ποσοστό υιοθέτησης (π.χ. οι τυπικοί λογαριασμοί είναι ιδιαίτερα προσβάσιμοι, δωρεάν διαδικτυακοί λογαριασμοί, έλλειψη καταναλωτών και, σε ορισμένες περιπτώσεις, το κόστος κατοχής ενός PABF). Ωστόσο, σκοπός της PAD δεν ήταν αναγκαστικά ένα υψηλό ποσοστό υιοθέτησης των PABF, αλλά περισσότερο να ενισχυθεί η χρηματοοικονομική ένταξη και να διασφαλιστεί ότι όλοι οι καταναλωτές έχουν πρόσβαση σε PABF. Δεδομένης της γενικής διαθεσιμότητας PABF, αυτός ο στόχος φαίνεται γενικά ότι έχει επιτευχθεί. Ωστόσο, ενδέχεται να υπάρχουν δυσκολίες σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Η EAT έχει παράσχει πρόσθετη καθοδήγηση σχετικά με την αλληλεπίδραση μεταξύ της PAD και των κανόνων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Επίσης, θα μπορούσαν να φανούν χρήσιμα πρόσθετα μέτρα, ιδίως για την ευαισθητοποίηση των καταναλωτών σχετικά με το δικαίωμά τους σε PABF.

Η PAD έδωσε επίσης τη δυνατότητα σε όλους τους καταναλωτές της ΕΕ να αλλάζουν εύκολα λογαριασμούς στην εγχώρια αγορά, συχνά δωρεάν. Όπως προκύπτει από την έκθεση του άρθρου 27, υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των διαφόρων κρατών μελών όσον αφορά τον αριθμό των ετήσιων αλλαγών. Σε ορισμένα κράτη μέλη υπήρξαν κάποιες περιπτώσεις αλλαγής λογαριασμού (με αυξητική τάση σε αρκετές περιπτώσεις), αλλά το επίπεδο αλλαγής ήταν πολύ χαμηλό σε άλλα κράτη μέλη. Αυτό μπορεί να οφείλεται σε διάφορους παράγοντες, μεταξύ των οποίων το γεγονός ότι η υπηρεσία αλλαγής λογαριασμού εφαρμόζεται μόνο σε λογαριασμούς πληρωμών (αλλά όχι σε άλλα χρηματοοικονομικά προϊόντα, όπως ενυπόθηκα δάνεια και επενδύσεις) και η περιορισμένη ευαισθητοποίηση των καταναλωτών σχετικά με την υπηρεσία αλλαγής λογαριασμού, αλλά μπορεί να οφείλεται επίσης στην ικανοποίηση με τον τρέχοντα πάροχο και στο γεγονός ότι ορισμένοι καταναλωτές δεν εξέτασαν ποτέ το ενδεχόμενο αλλαγής λογαριασμού. Ωστόσο, σκοπός των διατάξεων της PAD περί αλλαγής λογαριασμού δεν ήταν κατ' ανάγκη η αύξηση του αριθμού των αλλαγών, αλλά περισσότερο η διευκόλυνση της αλλαγής λογαριασμών πληρωμών για τους καταναλωτές προκειμένου να αυξηθεί ο ανταγωνισμός. Δεδομένης της γενικής διαθεσιμότητας μιας (εύρυθμης) υπηρεσίας αλλαγής λογαριασμού, ο στόχος της διευκόλυνσης της αλλαγής φαίνεται ότι έχει επιτευχθεί. Θα μπορούσαν να φανούν χρήσιμα πρόσθετα μέτρα, ιδίως για την ευαισθητοποίηση των καταναλωτών σχετικά με το δικαίωμά τους σε αλλαγή λογαριασμού.

Θα μπορούσαν να ληφθούν πρόσθετα μέτρα για να διευκολυνθεί ακόμη περισσότερο η αλλαγή λογαριασμού εντός της ΕΕ στο μέλλον (δηλαδή επέκταση της υπηρεσίας αλλαγής σε διασυνοριακές περιπτώσεις: διασφάλιση αυτόματου αναπροσανατολισμού των πληρωμών εντός του ίδιου κράτους μέλους ή προς και από άλλο κράτος μέλος· ή διασφάλιση πλήρους φορητότητας των αριθμών λογαριασμών πληρωμών σε ολόκληρη την ΕΕ). Ωστόσο, δεδομένου ότι επί του παρόντος το κόστος αυτών των μέτρων θα αντισταθμίσει σε μεγάλο βαθμό τα αναμενόμενα οφέλη τους, ενδέχεται να μη φαίνονται δικαιολογημένα στο παρόν στάδιο.

Υπό το πρίσμα των παραπάνω, η Επιτροπή δεν υποβάλλει καμία νομοθετική πρόταση μαζί με την παρούσα έκθεση. Το ενδεχόμενο τροποποίησης της PAD θα πρέπει να εξεταστεί

λεπτομερέστερα και σύμφωνα με τα πρότυπα για τη βελτίωση της νομοθεσίας σε μεταγενέστερο στάδιο και λαμβανομένων υπόψη, ιδίως, των κατευθυντήριων γραμμών της ΕΑΤ σχετικά με την αλληλεπίδραση μεταξύ της ΡΑΔ και των κανόνων για την ΚΕΧ. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να παρακολουθεί την εφαρμογή και την επιβολή της οδηγίας στα κράτη μέλη.